

Priložnost za učinkovitejšo akcijo

Sindikati v Novem mestu izražajo željo, da bi slovenske sindikate tudi v prihodnji mandatni dobi vodil Tone Kropušek, podpirajo pa tudi ponovno izvolitev Jožeta Globačnika in Iva Tavčarja za podpredsednika RS ZSS

Dosledna kritika še vedno premalo razvitih naporov za intenziviranje gospodarjenja je bila že na konferencah osnovnih organizacij znak, da se sindikati dolenske metropole z vso zavzetostjo vključujejo v priprave na VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Za kritično oceno gospodarjenja v delovnih organizacijah in ekonomskega položaja gospodarstva v občini nasploh pa so se vodstva osnovnih sindikalnih organizacij odločila zavoljo nekaterih tehničnih vzrokov. Predvsem je k te-

mu pripomoglo spoznanje, da novomeško gospodarstvo sicer uresničuje zastavljeno politiko na osnovi stabilizacijskih programov, vendar je bilo do junjskega dogovora novomeških sindikatov čutiti premalo neposrednih prizadevanj za izboljšanje položaja v delovnih organizacijah. Odlaganja in pretirane zanašanja na administrativno ureditev vprašan je bilo veliko in vse premajhna je bila angažiranost delovnih kolektivov pri iskanju notranjih zarišč nelikvidnosti.

Zavoljo tega so se morali v vseh sindikalnih organizacijah odločiti za akcijsko reševanje problemov, potrebno je bilo „izsiliti“ družbeno-politično razpravo v delovnih organizacijah in oceniti dosedanja prizadevanja v uresničevanju ekonomskih in stabilizacijskih programov v občini.

„Hoteli smo, da v delovnih organizacijah ugotovijo, kakšna je notranja delitev osebnih dohodkov in kako poteka uresničevanje samoupravnih sporazumov (Nadaljevanje na 2. strani)

● S JEJE PREDSEDSTVA RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE

Uresničiti »stare« sklepe

Predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije je na zadnji seji spregovorilo o okvirnem programu dela za obdobje od letošnjega do prihodnjega septembra, razpravo nato nadaljevalo s pripombami in mnenji k osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1971 do 1975, sklenilo pa z informacijama o organizaciji razprav o novem pokojninskem in invalidskem sistemu ter o poteku solidarnostne akcije

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

16 SEPTEMBRA 1972 – ŠT. 37 – L. XXIX

Mercator 461 PRODAJALN

LJUBLJANSKI SINDIKATI O OSNUTKU KODEKSA SAMOUPRAVLJAVCEV JUGOSLAVIJE

Kodeks na rešetih

Ostra obsodba gostobesednosti, nedoslednosti, nerazumljivosti in enostranosti ● Kodeks naj bo prilagojen našim dejanskim razmeram, ne pa viziji družbe, kakršno bi radi imeli v daljni bodočnosti

Mestni svet Zveze sindikatov Ljubljana je v torek popoldne organiziral razpravo o osnutku kodeksa samoupravljalcev Jugoslavije. Udeleženci razprave, med njimi so bili tudi delegati II. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, številni sindikalni delavci in člani komisij MK ZKS Ljubljana za idejnopolitična vprašanja, družbenoekonomskih odnosov, socialne politike, samoupravljanja in komunalnega sistema, so analizirali dosedanje splošne in konkretne pripombe na vsebino predloženega osnutka.

Ceprav tega ni nihče naravnost povedal, je iz razprav „med vrstami“ uhajala misel, da kodeksa praktično ne bi potrebovali, če bi se vsi, povsod in na vseh ravneh v naši družbi držali veljavnih pravnih in družbenih

norm in če bi živeli v razmerah kolikor toliko pravno stabilne in gospodarsko trdne družbe. Ker temu, žal, ni tako, se s kodeksom v bistvu obračamo sami nase. Pri tem smo, kakor je pri nas pogosto v navadi, strašno gostobesedni, ohlapni in tudi nerazumljivi v formulacijah, razen tega pa še enostranski. Splošni vtis namreč je, da se nase, vase in k sebi – sodeč po vsebini osnutka kodeksa – obračajo le tisti samoupravljalci, ki so zaposleni v gospodarskih in negospodarskih delovnih organizacijah, medtem ko so vsi drugi družbeni dejavniki – od skupščin na vseh ravneh do krajevnih skupnosti in drugih delovnih dejavnikov – omenjeni nekako mimogrede, nič obvezu-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pred dvema letoma so v Podjetju za impregnacijo lesa v Hočah pri Mariboru začeli uvajati mehanizacijo notranjega transporta. Težko delo pri prekladanju drogov in železnih pragov je z modernimi stroji pravzaprav prava igračka – Foto: A. AGNIČ

Družbeni dogovor o kadrovski politiki

Sindikati občine Radovljica bodo na predkongresni volilni konferenci razpravljali tudi o družbenem dogovoru o kadrovski politiki v občini

Pobudo za družbeni dogovor o kadrovski politiki v občini so dali sindikati občine Radovljica oziroma občinski svet že zgodaj spomladi. Predlagali so občinski skupščini, seveda pa tudi vodstvom družbenopolitičnih organizacij in interesnim skupnostim, naj bi v Radovljici čimprej oblikovali tak družbeni dogovor o kadrovski politiki, kakršnega za urejanje te problema-

tike v občini predvideva Resolucija o kadrovski politiki Skupščine SR Slovenije.

Skupščina občine Radovljica je predlog takega družbenega dogovora o enotnih osnovah in merilih kadrovske politike v občini zdaj že pripravila. Podpisniki tega dogovora naj bi bili občinska skupščina, občinski sindikalni svet, delovne organizacije in interesne skupnosti.

Na predkongresni volilni konferenci radovljiških sindikatov bodo sindikati že lahko preverjali predlog družbenega dogovora o kadrovski politiki v občini Radovljica s stališča zahtev, ki so jih sindikati že oblikovali v svojem akcijskem programu: ali družbeni dogovor

obsega tudi program usposabljanja ob delu in ali so časovno opredeljene tudi zahteve za pridobitev manjkajoče izobrazbe zaposlenih; ali družbeni dogovor predvideva obvezne pravilnike o štipendiranju dijakov, študentov in učencev v gospodarstvu in večletne programe

usposabljanja. V svojem akcijskem programu so sindikati občine Radovljica tudi zapisali, da bo treba izoblikovati tudi način usposabljanja pripravnikov ter zagotoviti mentorstvo v času privajanja novincev na delovna mesta. Le na ta način bo nam-

(Nadaljevanje na 2. strani)

za pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji.

V zvezi z okvirnim delovnim programom za naslednjih 12 mesecev so člani predsedstva poudarili, naj bi se republiški odbor zavzemal predvsem za uresničevanje že sprejetih sklepov, resolucij in stališč, še zlasti pa sklepov zadnjega kongresa sindikata delavcev v prometu in zvezah. Tako bosta usmeritev dela in aktivnost odbora ter njegovih organov osredotočeni predvsem v utrjevanje in razvijanje samoupravnih odnosov na vseh ravneh organiziranosti kolektivov prometa in zvez, na prizadevanja za stabilizacijo gospodarskih in drugih gibanj v prometnih kolektivih, skrb za hitrejši razvoj in večjo urejenost prometa ter vsestransko skrb za delovne ljudi, zaposlene v prometu in zvezah.

(Nadaljevanje na 2. strani)

pravi naslov za denarne zadeve
Ljubljanska banka

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

Minuli ponedeljek so se v Ljubljani zbrali tajniki občinskih sindikalnih svetov. Na razgovoru, ki ga je sklical republiški svet, so razpravljali o vsebinskih in organizacijsko-tehničnih pripravah na VIII. kongres slovenskih sindikatov. V ospredju zanimanja so bila nekatera vprašanja občinskih volilnih konferenc. Predvidevajo, da bo v Sloveniji v predkongresnem obdobju organiziranih več kot 70 konferenc, ki se jih bo udeležilo 8000 predstavnikov sindikalnih organizacij. Na konferencah bodo izvolili 500 delegatov za novembrski kongres ZSS. Na posvetu so se dogovorili, da morajo biti občinske volilne konference končane do 5. oktobra. Nato so se v razpravi dotaknili tudi nekaterih osnutkov kongresnega gradiva, med drugim poročila RS ZSS, predloga sklepov in statuta ter predloga kandidatske liste za novo vodstvo slovenskih sindikatov. Predkongresne priprave potekajo v občinah po pričakovanjih, zato bo VIII. kongres slovenskih sindikatov samo še okrepil in potrdil učinkovitost osnovnih organizacij sindikata. —iv

Kodeks na rešetih

(Nadaljevanje s 1. strani)

joče in, po pravici povedano, na kratko „povzeti“ iz vsebine naj-novejših ustavnih dopolnil.

Iz takih in njim podobnih pripomb torej sledi, da bi moralo biti končno besedilo kodeksa samoupravljalcev Jugoslavije napisano v razumljivem jeziku, vsebinsko pa strnjeno na tista vprašanja, na katera vsi samoupravljalci — in ne le tisti iz delovnih organizacij — dejansko lahko vplivajo. Drži, da mora kodeks vsebovati tudi glavne cilje in načela našega samoupravnega družbenega sistema ter njegovega prihodnjega razvoja, mora pa pri tem upoštevati realnost, če naj pomeni kaj več kot deklaracijo.

V zvezi s to pripombo so razpravljavci še zlasti motile nekatere močno ohlapne, pretirano optimistične in tudi nesmiselne formulacije v osnutku kodeksa. Razpravljavci so tako opozorili na očitno preveč optimistično oblikovan model in definicijo

komune in krajevne skupnosti, kakršna v naši družbi očitno ne bosta mogla biti uresničena vse dotlej, dokler komune ne bodo imele tudi materialnih osnov za opravljanje svojih pristojnosti. Člen 14 osnutka kodeksa pa je pisan tako, kot bi ta vprašanja že zdavnaj ne bi več pomenila kamna spotike! Podobno omalovaževanje dejanskih razmer veje tudi iz člena 23, ki vsakovrstnim strokovnjakom med drugim daje pravico, da zavrnejo uresničitev tistih odločitev, ki bi lahko povzročile daljnosežno škodo družbeni skupnosti, samoupravljanju in človeku, ne da bi osnutek kodeksa kjerkoli in kakorkoli opredelil tudi odgovornost za tak „veto“, če je v naših družbenih razmerah seveda sploh potreben, upravičen in skladen z vsebino samoupravljanja. Poglavlje zase pomeni tudi 24. člen osnutka kodeksa, ki do skrajnosti poenostavlja stanovanjsko problematiko in njeno reševanje v naših razmerah. Lepo bi bilo, je

nekdo dejal v razpravi, če bi bilo res tako enostavno, toda če ostanemo pri tem poenostavljanju, bomo sicer imeli lepo deklaracijo, vse več pa bo delavcev, ki jim bo stanovanje samo pobožna želja.

Po mnenju udeležencev posveta si sestavljavci predložene osnutka kodeksa samoupravljalcev Jugoslavije nikakor ne bi smeli dovoliti takih spodrsiljav in napak, kakršna jim je „ušla“ v 26. členu, ki govori o aktivnosti pri ponovnem uveljavljanju omajanih samoupravnih pravic in odnosov ter med drugimi obravnava tudi vprašanje prekinitve dela. Ni treba biti ravno pravnik, da ugotovimo, da je po sedanjih formulacijah šestega odstavka tega člena brez vsakih omejitev, pogojev in odgovornosti dovoljeno organizirati kakršnokoli prekinitve dela, celo „generalno stavko“. Ali se v naši družbi res borimo za to, da bi uzakonili anarhijo, namesto da bi bili življenjski in da bi se ravnali po zgledu tujih

držav, ki večine natančno urejajo te zadeve. Drugače povedano: ali bi bilo sestavljavcem osnutka kodeksa res tako težko pogledati v statut Železarnice Jesenice, ki glede tega predpisuje postopek, sprejemljiv tudi v naših družbenih razmerah?!

Zapisali smo že, da se s kodeksom samoupravljalci obračajo nase, vase in k sebi. Če je tako, so posamezne formulacije res lahko pisane ohlapno ali pa tudi močno obvezujoče. Bržčas pa tudi ohlapnost, če se z njo za trenutek strinjamo, ne more iti tako daleč, da se bom, o se po 27. členu osnutka, še zlasti izogibali nelojalni konkurenci, za katero vemo, da je z zakonom prepovedana celo v kapitalističnih državah!

Naj bo pripomba dovolj! Čeprav so kritične in po svoje obsojajoče, so bile vendarle izrečene dobronamerno in zato smemo upati, da jih bodo sestavljavci osnutka kodeksa upoštevali pri dokončnem oblikovanju tega dokumenta. Vanj pa bi morali, po mnenju udeležencev na posvetu ljubljanskih sindikatov, zapisati tudi nekatere, zdaj „pozabljene“ zadeve. Omenjamo le dve od njih:

— v osnutku kodeksa pogrešamo moralno opredelitev delovnih ljudi kot samoupravljalcev, da bodo na svojih delovnih mestih zavestno, disciplinirano in z odgovornostjo opravljali dolžnosti, ki so jih sprejeli;

— kodeks samoupravljalcev Jugoslavije bi se moral zavzeti tudi za ustanovitev skladov solidarnosti, zlasti pa še tistega med njimi, iz katerega bi regisirali osebne dohodke in zagotavljali druge pravice fizično onemoglih delavcev.

M. GOVEKAR

Važna je sposobnost

Petintrideseta seja predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Nova Gorica je med drugim spregovorila o pripravah na VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije. Člani predsedstva so kritično spregovorili o teh pripravah, še največ pomislekov pa so imeli o načinu izbire delegatov. Ni jim bil všeč „sistem“, ki zagovarja odstotno razporeditev na neposredne proizvajalce, ženske, mladino itd. Iz njihove kritike je zelo zavzemajoča za drugo možnost, to je za „sposobnost“ delegatov, da bi resnično zastopali interese svojega okolja na kongresu. V tem primeru pa ni več najpomembnejše, kdo „nosi krilo“ in kdo ne, kot je dejal eden od udeležencev v razpravi.

Kar zadeva vsebinske priprave na kongres slovenskih sindikatov, so v Novi Gorici že obravnavali osnutek poročila, prav tako tudi osnutek statuta, največjo pozornost pa posvečajo sedaj osnutku kongresnih resolucij. V Novi Gorici bo volilna konferenca 5. oktobra, na njej pa se bo zbralo 122 delegatov iz osnovnih sindikalnih organizacij. S. D.

Priložnost za učinkovitejšo akcijo

(Nadaljevanje s 1. strani)

mov. Zanimalo nas je tudi, ali so bila delitvena merila pravična ali ne. Pri tem seveda nismo pozabili na znano akcijo sindikatov „1000 dinarjev“. Upamo, da bomo na bližnji občinski volilni konferenci dobili odgovore na vsa ta vprašanja. Zlasti pa nas zanima, kje se pojavljajo odstopi od samoupravnih sporazumov in kako delovne organizacije „utemeljujejo“ samovoljno odločanje o takšnih „rešitvah“.

To je le nekaj iz spleta številnih predkongresnih obveznosti, na katere nas je opozoril Adolf Šuštar, predsednik novomeških sindikatov.

Že pred občinsko volilno konferenco, ki bo konec tega meseca, so osnovne organizacije sindikata ocenile uresničevanje sklepov I. konference sindikatov novomeške občine na področju stanovanjske graditve, nočnega dela žensk in mladine, prehrane, prevozov in izboljšanja delovnih razmer zaposlenih.

„Naša prizadevanja v predkongresnem obdobju bodo seveda veljala tudi uveljavljanju ustavnih dopolnil in samoupravnemu položaju delovnega človeka. Ugotavljamo namreč, da v mnogih delovnih organizacijah še vedno odlašajo z dopolnjevanjem svoje notranje zakonodaje. Medtem pa nam praksa zgovorno kaže, da je sleherni odlašanje sila tvegano in škodljivo. Zato smo osnovnim sindikalnim organizacijam tudi priporočili, naj zahtevajo od ustreznih služb v svojih delovnih organizacijah poročila o dosežanjem delu pri izpolnjevanju notranje zakonodaje“, je

URESNIČITI STARE SKLEPE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Glede osnutka družbenega plana razvoja Slovenije v času do leta 1975 pa je predsedstvo potrdilo mnenja in stališča komisije za ekonomsko vprašanja pri republiškem odboru, o katerih smo v našem listu že spregovorili in je njih bistvo v naslednjem: vloga prometa kot integralnega transporta in dela gospodarstva v osnutku družbenega plana ni dovolj poudarjena. Ekonomizacija prometa sploh ni nakazana, ekonomski pomen tranzita je pozabljen, financiranje razvoja pa je s sistemskimi rešitvami predvideno le za cestno gospodarstvo.

—mG

Družbeni dogovor o kadrovski politiki

(Nadaljevanje s 1. strani)

reč mogoče strokovne ljudi kar najbolje zaposliti in jim ustvariti možnosti, da uveljavijo pridobljeno znanje v praksi.

Ker pa seveda ne gre le za to, kaj vse bo pisalo v družbenem dogovoru o kadrovski politiki v občini, marveč predvsem kako bodo podpisnice ta dogovor uresničevale, bo vsekakor pomembno, da se o tej problematiki pogovori tudi članstvo na jesenskih občinskih zborih.

Med nalogami, ki prav tako zadevajo kadrovsko politiko, si je občinsko sindikalno vodstvo v Radovljici zadalo za nalogo sklenitev družbenega dogovora o družbenem izobraževanju zaposlenih. Zagotavljajo, da bodo do konca leta tak dogovor sklenili med delavsko univerzo, kulturno skupnostjo občine in temeljno izobraževalno skupnostjo, občinskim sindikalnim svetom in delovnimi organizacijami v občini.

Se eno vprašanje se ta čas navezuje na razpravo o kadrovski politiki v občini Radovljica. Na razširjeni seji občinskega sindikalnega sveta junija letos, ki so ji prisostvovali tudi predsedniki in tajniki osnovnih sindikalnih organizacij, so namreč ugotovili, da program izpopolnitve mreže srednjih šol v občini, kakršnega je spomladi sprejela občinska skupščina, ni realen in bi ga bilo zato potrebno popra-

viti. Upoštevati je namreč treba že razvito mrežo šol druge stopnje na celotnem območju Gorenjske, lastne potrebe in realne možnosti. Sindikati se zavzemajo za izpopolnitev mreže srednjih šol v občini in za oblikovanje lastnega srednješolskega centra. Tak program pa bi bilo mogoče uresničevati postopno, z odpiranjem dislociranih oddelkov. V tem šolskem centru bi bila gotovo upravičena ustanovitev srednje gostinske šole, ekonomske srednje šole z računalniškim centrom, poklicne kovinarske šole in gimnazije.

Dosedanji razgovori, v katere so pritegnili tudi predstavnike republiške izobraževalne skupnosti, pa za začetek tega šolskega leta še niso prinesli novosti, čeprav so si za odprtje vsaj enega oddelka gimnazije in enega oddelka srednje ekonomske šole zelo prizadevali. Očitno pa bo možno dobro pripraviti ustanovitve teh oddelkov šole do začetka šolskega leta 73/74.

Ta skupna akcija občinske skupščine, občinskega sindikalnega sveta in drugih družbenih dejavnikov v občini je torej zelo aktualna. Sicer pa o njej menijo na občinskem sindikalnem svetu takole: „Za organizacijo mreže srednjih šol se zavzemamo predvsem iz dveh razlogov: ker so potrebe po tovrstnem kadru zaradi razvitosti industrije, turizma in drugih de-

javnosti velike in ker bo le v dobro organiziranem srednješolskem centru mogoče izvajati tudi program izobraževanja ob delu. Potrebe tovrstnega usposabljanja pa so velike že sedaj, ker se delovne organizacije zavoljo prešibkega priliva določeni profilov kadrov odločajo za nadaljnje usposabljanje že zaposlenih ljudi s prakso, kar pa je treba podpreti.“ S. G.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

V prvi polovici minulega leta sem se pri delu zmotil in naredil precej težko napako. Šele v letošnjem letu smo to napako odkrili in je podjetje uvedlo proti meni postopek za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti. Očita se mi huda malomarnost pri delu in je komisija celo predlagala delavskemu svetu, naj me izključi iz podjetja. Menim, da je glede na to, da je od dejanja poteklo več kot 6 mesecev, postopek zastaral, delovna organizacija pa trdi, da šteje šestmesečni zastaralni rok za uvedbo in vodenje postopka od dneva, ko se je za kršitev zvedelo.

Prosim, da mi pojasnite, od kdaj začne teči zastaralni rok.

A. K. — LJUBLJANA

ODGOVOR:

Za odgovor na vprašanje je predvsem pomembno, ali ima vaše dejanje, s katerim ste kršili svojo delovno dolžnost, za posledico tudi kazensko odgovornost. Le v primeru, da ima dejanje, s katerim je bila storjena kršitev delovne dolžnosti, za posledico tudi kazensko odgovornost, zastarata uvedba in vodenje postopka v šestih mesecih od dneva, ko se je zvedelo za kršitev in storila. Seveda pri tem postopek zaradi kršitve delovne dolžnosti ni več možen, ko zastara tudi kazenski pregon. V vseh drugih primerih pa je z zakonom povsem jasno in nedvomno določeno, da zastarata uvedba in vodenje postopka v šestih mesecih od dneva, ko je bila storjena

kršitev. Ker v vprašanju ne navajate, ali je proti vam uveden tudi kazenski postopek, domnevamo, da ne gre za kaznivo dejanje in je torej šteti rok za uvedbo in vodenje postopka vsekakor od dneva storjene kršitve. Torej delovna organizacija ne more več uvesti postopka za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti, ker je že zdavnaj potekel šestmesečni rok, ki ne sme biti daljši, temveč kvečjemu krajši. Delovna organizacija namreč sama določa v svojem splošnem aktu med drugim tudi roke, v katerih zastarata uvedba in vodenje postopka, pri čemer pa je izrecno z zakonom omejena na to, da ta rok ne sme biti daljši od šestih mesecev. Naj pri tem pripomnimo, da mora delovna organizacija v tem šestmesečnem roku ne le začeti, temveč tudi končati postopek na vseh stopnjah upravljanja delovne organizacije oziroma njenih organov.

Če pa bi šlo za kaznivo dejanje, pa, kot rečeno, ta rok začne teči od dneva, ko je delovna organizacija zvedela za kršitev, ali, ko je bila napaka odkrita.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

SOLIDARNOSTNA AKCIJA ZA POMOČ PRIZADETI SEVEROVZHODNI SLOVENIJI

Odobreni regresi za semena

Upravni odbor republiškega solidarnostnega sklada za pomoč ogroženim krajem v severovzhodni Sloveniji je ta teden opravil eno svojih najpomembnejših nalog. Iz doslej zbranih sredstev sklada je namenil za regresiranje semenskega blaga 6.340.000 dinarjev. Sklad bo regresiral nakup 3000 ton semenske pšenice in rži po dinar za kilogram, 500 ton hibridne visokorodne semenske koroze po 3 dinarje za kilogram in 2300 ton semenskega krompirja po 0,80 par za kilogram. Regresov bodo deležne vse prizadete občine v severovzhodni Sloveniji, ki so predložile potrebe za nakup semenskih žit, koroze in krompirja. Med desetimi občinami - Ljutomer, Murska Sobota, Lendava, Gornja Radgona, Lenart, Ormož, Ptuj, Maribor in Slovenska Bistrica - ni prijavila svojih potreb za semensko blago samo občina Radlje.

Kot osnova za izplačevanje regresov iz sklada bodo upravni odboru sklada služile predložene fakture in poročila pristojnih strokovnih služb o dejansko posejanih količinah semen. Kmetijske delovne organizacije, ki bodo uporabljale semena v lastni proizvodnji, bodo morale predložiti skladu dokumentacijo o nakupu porabljenih količin semen, o cenah in regresu. Te zahtevke bodo najprej obravnavali in dali svoja mnenja pristojni organi prizadetih občinskih skupščin, hkrati pa bodo občine nadzorovale prodajo semen oškodovanecem in določale količine prodajnim organizacijam, ki so predvidene za regresiranje po sklepu upravnega odbora republiškega solidarnostnega sklada. Na torkovi seji sklada so med drugim poudarili potrebo po bolj koordinirani akciji zbiranja sredstev, ki naj bi jo razen slovenskih sindikatov in republiške

gospodarske zbornice kot njenih pobudnikov razširili na vse družbeno-politične organizacije in delovne skupnosti. Marsikje je namreč še vedno moč občutiti pretirano dolgo „dopustniško razpoloženje“, zato bi bilo treba čimprej poskrbeti za široko in učinkovito politično akcijo, za katero so v prvi vrsti poleg vodstev občinskih družbenopolitičnih organizacij odgovorni samoupravni organi in vodstva sindikatov v delovnih organizacijah.

Ponekod pa se še vedno pojavljajo pomisleki o upravičnosti solidarnostne akcije, ki so po velikem odzivu delovnih organizacij in drugih skupnosti toliko bolj nesprijemljivi. Upravni odbor republiškega solidarnostnega sklada je obsodil take in podobne pojave. Odločno je zavrnil tudi dvome o najboljših namerah akcije predvsem zategadelj, ker so s statusom sklada natanko opredeljene

njegove naloge in zagotovljena stroga namenska poraba sredstev, ki se zbirajo za pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji, seje upravnega odbora sklada pa so javne.

V delovnih organizacijah celjske občine, kjer je dala akcija doslej nepričakovano dobre rezultate, predlagajo, da bi vse delovne skupnosti v Sloveniji

VELENJE

Delavski svet velenjskih tovarn Gorenja je na svoji seji v petek, 8. septembra, sklenil, da bo vplačal v sklad solidarnosti za pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji 200.000 dinarjev. Višina pomoči Tovarne gospodinske opreme Gorenje Velenje ustreza 2% mesečnih osebnih dohodkov zaposlenih v velenjskih tovarnah Gorenja.

(vš)

oprostili za letos njihovega 0,76% prispevka za potresna območja Bosanske krajine. Ta sredstva bi namenili skladu za pomoč ogroženi severovzhodni Sloveniji.

ZBRANIH

5.171.121 DINARJEV

Po podatkih službe družbenega knjigovodstva je bilo do vključno 12. septembra vplačano na tekoči račun sklada 5.171.121 dinarjev. Ta sredstva je namenilo doslej 1156 vplačnikov. Med njimi so zadnji teden prednjačili predvsem zasebniki, njihova dnevna vplačila pa se gibljejo med 500 in 800 dinarjev, v poprečju pa 120 dinarjev na zasebnika. Poziv slovenskih sindikatov in republiške gospodarske zbornice, delovne organizacije, družbenopolitične skupnosti, ustanove, zavodi in drugi namenijo solidarnostnemu skladu najmanj 2% enomesečnega zaslužka zaposlenih, je skoraj povsod natekel na ugoden odmev. Veliko več od tega: marsikje se namreč odločajo za pomoč, ki presega 2% enomesečnega zaslužka delavcev, veliko delovnih organizacij pa se je odločilo, da vplača bodisi enodnevni zaslužek zaposlenih ali za dopolnilna sredstva iz skladov skupne porabe. Ponekod se odločajo za pomoč v materialu, ki je ta čas najbolj potreben ogroženim krajem in ljudem v severovzhodni Sloveniji.

Največ denarja sta v zadnjih dneh vplačala na tekoči račun sklada Železarna Ravne (144.000 dinarjev) in ljubljanski Centromerkur (140.000 dinarjev). Po 50.000 dinarjev sta nakazali tovarna celuloze in papirja „Djuro Salaj“ Krško in Pivovarna Union, medtem ko je Zdravstveni dom Ljubljana vplačal 34.000 dinarjev. Dnevna vplačila na sklad znašajo 400 do 450 tisoč dinarjev.

Doslej je že dobra tretjina zaposlenih v Sloveniji vplačala 2% svojega čistega enomesečnega zaslužka. Dotok sredstev v sklad pa je počasnejši, kot smo pričakovali - doslej je stekla v sklad le petina predvidenih sredstev - bržčas zato, ker so v mnogih občinah ustanovili svoje solidarnostne sklade in bodo šele zdaj nakazali republiškem skladu vsa doslej zbrana sredstva.

Zbirni račun Sklada solidarnosti za prizadeto Pomurje: **SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA, LJUBLJANA, ŠT. 501-789-52**

V SOLIDARNOSTNI AKCIJI

● ZASAVJE

Zdaj v polnem teku

Občinski sindikalni sveti, pravzaprav člani njihovih predsedstev so pred dnevi ponovno obiskali podjetja in se pogovorili z njihovimi predstavniki o solidarnostni akciji za prizadeto severovzhodno Slovenijo. Večina zasavskih delovnih kolektivov je že sklenila prispevati v republiški sklad po 2% od osebnih dohodkov, vse tiste delovne skupnosti, ki izplačujejo osebne dohodke zadnjega ali prvega v mesecu, so tudi že nakazale denarne prispevke na žiro račun solidarnostnega sklada.

V Zasavju pričakujejo, da bodo vsa podjetja vplačala svoje prispevke v sklad najkasneje 15. tega meseca, saj večina kolektivov prejema osebne dohodke od 10. do 15. v mesecu. Nekatere delovne organizacije so se odločile prispevati poleg 2% od osebnih dohodkov svojih zaposlenih tudi nekaj denarne pomoči iz svojih skladov, ponekod pa so sklenili nameniti za prizadete v Pomurju zaslužek enega dne.

Na sestankih nekaterih kolektivov so zaposleni spraševali, za kakšne namene bodo porabljena zbrana sredstva, kar so jim pojasnili člani vodstev osnovnih organizacij sindikata in hkrati povedali, da bo solidarnostna pomoč slovenskih kolektivov samo skromen prispevek za ublažitev posledic poplav, ker je gospodarska in druga škoda znatno večja. Številni delavci v Zasavju pa so tudi predlagali, naj se njihova pomoč nameni resnično vsem, ki so te pomoči najbolj potrebni, in predlagali, naj bi o razdeljevanju pomoči sproti obveščali našo javnost. —M—

● RADOVLJICA

Dober odziv

V radovljiški občini so skoraj vse delovne organizacije že namenile svoja sredstva skladu solidarnosti za prizadeto severovzhodno Slovenijo. Podjetju UKO iz Kroke, Iskrinemu obratu v Lipnici in Murki iz Lesc se je zdaj pridružila že večina delovnih in družbenopolitičnih skupnosti, zavodov, ustanov pa tudi mnogi zasebniki.

Po 2% enomesečnega zaslužka zaposlenih so zadnje dni namenili republiškem skladu radovljiško Ključavničarstvo, Kovinobrt Bohinjska Bistrica, Ljubljanska banka - enota Radovljica, Vzgojnovarstveni zavod Radovljica, Osnovna šola Gorje in Tekstilna tovarna Sukno Zapuže.

V Lesnoindustrijskem podjetju Bled so prispevali za akcijo 30.000 dinarjev, medtem ko so v Kemični tovarni Podhart in v Tovarni verig v Lescah vplačali 2,5% oziroma 2,6% od enomesečnih osebnih dohodkov delavcev.

Razen kolektivov, ki so se doslej že odločili za pomoč prizadeti severovzhodni Sloveniji, sklepajo v teh dneh o svojem deležu v vseslovenski solidarnostni akciji tudi v Almiri, veletrgovini Živila in v Vezeninah. —iv

mladinska knjiga

TOKOVI — to je nova zbirka Mladinske knjige, ki bo prinašala dela iz področja družboslovja in politologije. Izšla je prva knjiga:

DR. ADOLF BIBIČ:

Zasebnništvo in skupnost

Knjiga obravnava razlikovanje in razmerje med družbo in državo iz zgodovinske perspektive. V uvodu je prikazana geneza tega problema v politični misli 18. stoletja, nato analizira v prvem delu razvoj Heglovih pogledov na državo in družbo, v drugem pa razčlenjuje Marxovo kritiko Heglove politične filozofije in Marxovo pojmovanje in kritiko moderne „politične“ države.

Knjiga dr. A. Bibiča odpira s tem področje, ki je izredno aktualno za usmeritev sodobne politične znanosti.

Cena: 69 dinarjev.

NAROČILNICA

Podpisani(a) .....

natančen naslov .....

zaposlen(a) pri .....

št. osebne izkaznice ..... izdane od .....

naročam knjiga A. Bibiča: **Zasebnništvo in skupnost.**

Znesek 69 din bom plačal takoj po prejemu računa in položnice na tekoči račun Mladinske knjige, Ljubljana, 501-1-651.1.

Datum: ..... Podpis: .....

Zvezna vlada v pomoč prizadetim

Ukrepi in priporočila ZIS za hitrejše odpravljanje posledic na poplavljenih območjih

Zvezni izvršni svet je na svoji seji 6. septembra preučil zahteve izvršnih svetov Hrvaške, Slovenije in Bosne in Hercegovine, predloge zveznega sekretariata za finance, Narodne banke Jugoslavije in nekatere druge predloge za omilitve posledic katastrofalnih julijskih poplav v teh republikah.

Tako bo Narodna banka Jugoslavije za hitrejšo odpravo posledic poplav podaljšala poslovnim bankam Slovenije, Hrvaške in BiH kredite iz sredstev primarne emisije. Ta sredstva bodo rezervirana za vse tiste delovne organizacije, ki zovoljo poplav niso končale žetve do 31. julija letos. Njim bodo do 31. oktobra 1972 namenili kredite za proizvodnjo pšenice, vse tiste delovne organizacije, ki so jim julijske ujme uničile letošnji pridelek pšenice, pa bodo do-

bile za proizvodnjo žitaric enoletne kredite, računajoč do 31. julija 1973. leta z enakimi obveznimi mesečnimi odplačili z začetkom odplačevanja od 1. februarja 1973 dalje.

Zvezna vlada je tudi sklenila, da se narodnim bankam vseh treh republik takoj zagotovijo sredstva primarne emisije, predvidena za zadnje tromesečje letošnjega leta. Tako bo Narodna banka Slovenije dobila 60 milijonov dinarjev. Prav tako bo Narodna banka Jugoslavije prenesla na poštno hranilnico 130 milijonov dinarjev kot avans od razdelitve sredstev, ki bodo prihodnje leto na njenem posebnem računu. Slovenija bo od tega zneska prejela 20 milijonov dinarjev, ki bodo namenjeni izključno za pomoč prizadetim območjem.

Zvezni sekretariat za finance

bo moral čimprej pripraviti predlog, po katerem bi družbenopolitične in delovne skupnosti na poplavljenih območjih oprostiti plačila carine za uvoz cementske in opreme, namenjene za sanacijo škode. Obenem je zvezna vlada priporočila republikam, da se poslužijo zakonskega pooblastila in da izločene proračunske presežke iz planirane 14% stopnje uporabijo v te namene, hkrati pa naj bi na poplavljenih območjih investicije oprostiti vplačila obveznega depozita. —iv

OB ZAKLJUČKU REDAKCIJE

NE LINEARNO!

Na seji predsedstva RO Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije so v četrtek razpravljali o izredno težkem položaju, ki bi nastal v družbenih dejavnostih z uveljavitvijo 14% zveznega limita na lansko porabo. Odločno terjajo ustrezno vrednotenje družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, ki so v Sloveniji sklenjeni in katerih avtoritete ne bi smeli porušiti z linearnim zveznim predpisom, saj so ti dogovori v Sloveniji plod širokega dogovarjanja in sprejete ekonomske politike za tekoče leto. Tri četrletja so se družbene dejavnosti po teh dogovorih disciplinirano ravnale. O tem bodo obvestili zvezni odbor svojega sindikata. Od Izvršnega sveta SRS pa bodo zahtevali, da javnosti posreduje razlago tega zveznega predpisa, saj je mnenje o tem, da bi družbene in samoupravne dogovore morali upoštevati, v Sloveniji precej vsesplošno. Na seji predsedstva so razpravljali še o osnutku družbenega plana razvoja SR Slovenije v letih 1971-1975 ter o nekaterih spremembah pri dajanju soglasij k spremembam in dopolnitvam samoupravnih sporazumov. Obširneje o tem prihodnjic. s. g.

KOMENTATORJEV STOLPEC

Načrtovalci gospodarskega in družbenega razvoja napovedujejo, da bo industrijska proizvodnja v Sloveniji tudi v prihodnjih letih naglo naraščala, zlasti še v nekaterih industrijsko predelovalnih dejavnostih, ki so že doslej dosegle velik napredek. Veliko si lahko obetamo tudi od razvoja terciarnih dejavnosti, predvsem od trgovine in turizma, ki imata v Sloveniji dokaj ugodne možnosti za razvoj.

Programi razvoja delovnih organizacij industrije kažejo, da se bosta posebno naglo razvijali elektroindustrija – v tej industriji pa še najbolj industrija šibkega toka in proizvodnja gospodinskih aparatov – ter kemična industrija in znotraj nje predvsem predelovalna in gumarska. Nadpovprečen bo tudi razvoj kovinsko-predelovalne industrije – zlasti motorne industrije, proizvodnja različnih specialnih vozil ter razvoj kooperantske industrije različnih sestavnih delov in polizdelkov. Hiter razvoj teh panog bo nedvomno omogočil izboljšanje strukture industrijske proizvodnje, to je proizvodnjo vedno zahtevnejših izdelkov.

S potrebami domačega tržišča nameravamo med drugim uskladiti tudi razvoj tiste industrije, ki v pretežni meri proiz-

PERSPEKTIVE SLOVENSKE INDUSTRIJE

vaja za potrebe na različnih področjih Slovenije, kot so industrija gradbenega materiala, še zlasti proizvodnja cementa in grafična industrija.

Počasneje pa bo po ocenah slovenskih gospodarstvenikov naraščala proizvodnja v drugi predelovalni industriji, v lesni, papirni, tekstilni in usnjarski industriji, katerih delež je bil v proizvodnji države v preteklosti zelo visok in je v največji meri pokrival potrebe širšega tržišča, na katerem zdaj z gradnjo novih zmogljivosti prihaja do vse večje zasičenosti. Tako postaja razvoj te industrije čedalje bolj odvisen od uspešnega prilagajanja zahtevam tržišča in izvoza.

Poseben problem v razvoju naše republike predstavlja s svojim reproduktivnim vplivom na celotno gospodarstvo metalurgija, ki je v razvoju zaostala in že več let služi na robu rentabilnosti ali celo z izgubo. Zato bomo morali tej industriji v prihodnjih letih posvetiti posebno skrb. Le z uresničitvijo razvojnega programa združenega podjetja slovenske železarne bomo dosegli optimalno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti te industrije. Slovenske železarne nameravajo namreč z lastnimi sredstvi, z domačimi in tujimi krediti zgraditi obrat hladne valjarne, s čimer naj bi bistveno izboljšali oskrbo kovinsko predelovalne industrije.

Tudi v drugih krajih Slovenije pripravljajo načrte za razširitev industrijskih zmogljivosti. Tako bodo v Kidričevem z rekonstrukcijo elektrolize aluminija uvedli sodobnejši tehnološki postopek, v rudnikih Idrija in Mežica bodo pospeševali raziskovalna dela in odprli nova rudišča, opuščeno proizvodnjo cinka v Celju pa naj bi zamenjala nova kemična industrija.

K opisani rasti industrijske proizvodnje, ki jo predvidevamo na podlagi srednjeročnih programov delovnih organizacij, bo poleg obsežnejših rekonstrukcij in modernizacije v znatni meri prispevala tudi gradnja nekaterih novih objektov, ki jih že gradimo ali pa je njihova gradnja že predvidena, kot so termoelektrarna Šoštanj, tovarna za titanovo belilo, cementarni v Trbovljah in Ankovem, novi obrat za proizvodnjo vodikovega peroksida, tovarni za iverice v Nazarjih in v Slovenjem Gradcu, tovarna za valoviti karton, obrat za proizvodnjo ekspandirane gline, nove predilnice za česano volneno prejo, obrat za predelavo krompirja, nova sladarna, nov obrat za male gospodinske aparate, nova obrata za radiatorje in kontejnerje v Celju in še nekateri drugi obrati, ki naj bi bistveno pospešili razvoj industrijske proizvodnje v Sloveniji.

V. B.

Ena sama ali več poti v integracijo

CK ZKS vnovič spodbudil združevanje in hitrejše povezovanje organizacij združenega dela v vseh panogah gradbeništva in spremljajočih dejavnostih
● **Še vedno premalo ekonomskih spodbud za integracijo**

Že na posvetovanju o potrebah in možnostih združevanja ter povezovanja organizacij združenega dela v vseh panogah gradbeništva, ki ga je predsednik CK ZKS Franc Popit sklical pred letošnjimi počitnicami, se je izkazalo, da navzlic dolgoletnemu obstoju dveh velikih poslovnih združenj ter nekaterim drugim poskusom integracij slovensko gradbeništvo slej ko prej ostaja razdrobljeno, neorganizirano, slabo opremljeno in poslovno premalo uspešno. Ugotovitve s tega posvetovanja sicer niso bile povsem nove, so pa bili pojavi morda prvič poimenovani s pravim nazivom. To in dejstvo, da so na tedanjem posvetu konkretno spregovorili o namerah, hotenjih in prizadevanjih v poslovnem združenju GIPOSS Ljubljana, ki so jih tudi ugodno ocenili, je v dobronem delu slovenske javnosti, še zlasti pa v gradbenih organizacijah vseh dejavnosti, ki niso vključene v GIPOSS, ustvarilo prepričanje, da so javne politične podpore deležna samo snovanja znotraj tega združenja. O tem – mimogrede rečeno – v svojem članku „Sindikati in združevanje“, objavljenem v 35. številki dne 2. septembra 1972. leta, govori tudi tovariš Lojze Capuder, predsednik pripravljalnega odbora za organizacijo združenega gradbenega podjetja GIPOSS.

Predsednik CK ZKS Franc Popit je minulo sredo vnovič sklical podoben sestanek o potrebah in možnostih združevanja in povezovanja organizacij združenega dela gradbeništva, industrije gradbenega materiala, projektantskih in drugih, z gradbeništvom neposredno povezanih organizacij. Na tem posvetovanju so konkretno obravnavali dosedanje delovanje, hotenja in načrte poslovnega združenja IMOS, glede splošnih razmer v slovenskem gradbeništvu pa ugotovili podobno kot na prvem posvetovanju. Pri vsem je največje pozornosti vredna ugotovitev, da se načelno povsod ogrevajo za tesnejše sodelovanje z istovrstnimi in sorodnimi podjetji ter da so pripravljani tudi na fizično združevanje, če bi jim le-to zagotavljalo ekonomske koristi. Vendar pa te razprave potekajo le v najožjih krogih vodilnih in drugih delavcev, medtem ko kolektivi z njimi niso seznanjeni. In še nekaj: prav isti vodilni delavci, ki se načelno ogrevajo za najrazličnejše povezovanje in integracije, so dokaj odkrito priznali, da splošni pogoji gospodarjenja, še zlasti pa razmere na trgu, le še niso tako slabi ali celo kritični, da bi sami po sebi vplivali na hitrejši potek integracijskih gibanj.

ZA VEČ POTI DO ISTEGA CILJA

Motili pa bi se, če bi – primerjajoč vsebino dveh posvetovanj o isti problematiki – že

kar ugotavljali, da se navzlic politični spodbudi CK ZKS za hitrejše povezovanje slovenskega gradbeništva v praksi ni prav nič spremenilo, ker so pač sedanje ugotovitve enake tistim pred meseci. Naj navedemo nekaj dokazov, če so seveda sploh potrebni!

Najprej gre za to, da CK ZKS očitno ne podpira in ni podpiral – čeprav se je tako zdelo – ene same oblike povezovanja, torej modela GIPOSS, temveč da spodbuja vsa hotenja, ka-

terih namen je strnitev zdaj še vedno razdrobljenega slovenskega gradbeništva v trdnjšo in poslovno uspešnejšo celoto. Do istega cilja torej po njegovi oceni vodi več poti. Vsaka med njimi seveda mora biti smotno pretehtana in ekonomsko utemeljena, skratka racionalna. Skupne interese lahko in tudi morajo poiskati gradbinci sami. Politika lahko njihova prizadevanja podpre, ne more, noče in ne sme pa jim pisati receptov.

Naslednja bistvena ugotovitev je, da je dosedanje integracijsko povezovanje v poslovnih združenjih slovenskega gradbeništva opozorilo na nekatere nedoslednosti in pomanjkljivosti, kar vse zdaj spodbuja tudi druge načine in oblike sodelovanja med podjetji. V poslovnem

združenju IMOS so, denimo, vključeni tudi proizvajalci stavbnega pohištva, med njimi JELOVICA iz Škofje Loke in LIKO Vrhnika. IMOS z vsemi svojimi zmogljivostmi lahko zaposli zmogljivosti podjetja JELOVICA za največ 15 do 20 dni v letu, če bi to podjetje bilo njegov edini dobavitelj, kar pa še zdaleč ni. To pomeni, da je JELOVICA sama zase in skupaj s sorodnimi podjetji zainteresirana najprej za povezovanje in delitev dela znotraj panoge, šele potem pa tudi za morebitno tesnejšo naslonitev na neko večjo organizacijo gradbeništva, katere naravni podaljšek vsekakor je. Prav zavoljo takih in podobnih spoznanj je JELOVICA tudi sprejela obveznost, da bo poskrbela za organizacijo razgovora, na katerem bi se predstavnik nje sorodnih podjetij pogovoril o možnostih za tesnejše sodelovanje, ki ne bi bilo koristno le njim samim, temveč tudi gradbeništvu kot celoti. Delitev dela, skratka večja specializacija v proizvodnem programu bi namreč lahko omogočila veliko serijsko proizvodnjo z vsemi njenimi prednostmi, tudi z možnostjo močnejšega prodora na tuji trg, ki edino lahko zaposli zmogljivosti naših proizvajalcev stavbnega pohištva. Po drugi strani pa bi specializacija tovrstnih podjetij nujno vplivala tudi na hitrejšo tipizacijo vse večjega števila gradbenih del in opravil, kar vsekakor pomeni eno največjih notranjih in za zdaj praktično povsem neizkoriščenih rezerv v vseh panogah znotraj slovenskega gradbeništva. MILAN GOVEKAR

● LJUBLJANA

Tretji tekmeč

Glavni oskrbovalci Ljubljane in njene bližnje okolice s prehrambenimi in drugimi predmeti – Emona in Mercator – so dobili dokaj resnega konkurenta. Pet manjših trgovinskih organizacij – „Delikatasa“ Ljubljana, „Loka“ Škofja Loka, „Naprdek“ Domžale, „Prvi junij“ Trbovlje in „Tabor“ Grosuplje – ki so se čutile ogrožene od svojih velikih konkurentov, so se povezale v Združeno trgovsko podjetje „ABC“. Takoj po združitvi so kolektivi teh podjetij sklenili sporazum o urejanju notranjih odnosov, na osnovi katerega so dobila podjetja status temeljnih organizacij združenega dela.

Novoustanovljena organizacija združenega dela „ABC“ vključuje 175 prodajal, blagovnih hiš in samopostrežnih trgovin v Ljubljani in 20 sosednih občinah. S približno 1.300 zaposlenimi podjetje za letos planira 600 milijonov dinarjev prometa in 78 milijonov dinarjev dohodka.

● IZOLA

Večji izvoz

Izolski „Delamaris“ je letos v prvem polletju izvozil za 44 milijonov novih dinarjev predelanih rib, kar je še enkrat več kot lani, ko je izvoz znašal 22,5 milijona dinarjev.

V „Delamarisu“ so tako uspeli uresničiti 75 % letnega izvoznega plana. Z modernizacijo obrata za predelavo rib pa nameravajo proizvodnjo še povečati – kar za 60 odstotkov!

**POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA**

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

V OBJEKTIVU

Prva tovarna dimnikov

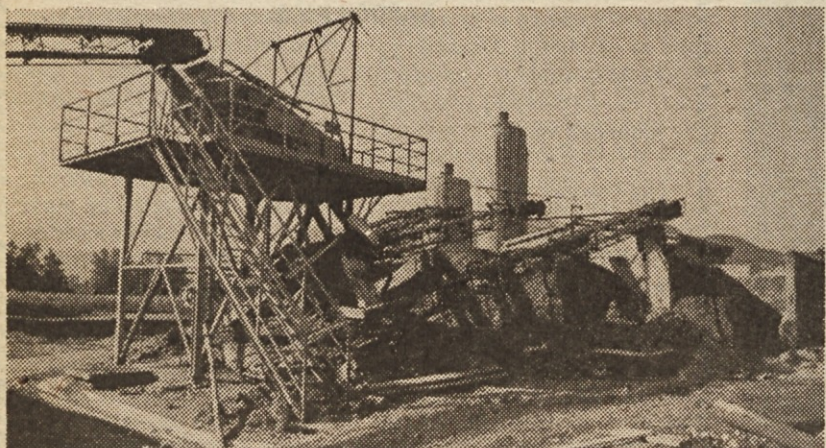
Gradbeno podjetje „Gradnje“ iz Žalca je maja letos kot prvo v Jugoslaviji začelo izdelovati Schiedlove dimne tuljave. Proizvaja jih po licenci avstrijske trdke Schiedl in v kooperaciji s KIP Ljubljana ter Cinkarno Celje. Schiedlove dimne tuljave omogočajo predvsem kvalitetnejšo in hitrejšo gradnjo dimnikov, zato smo jih že nekaj časa uvažali. Prav to je napolnilo kolektiv GP „Gradnje“, da so te tuljave začeli izdelovati doma.

Lastno betonarno so imeli že dalj časa. Pred dvema letoma so modernizirali gramoznico in poleg nje postavili novo betonarno. Letos pa so zgradili veliko ploščad za izdelovanje dimnih tuljav in betonske opeke ter pokrito halo za sušenje teh izdelkov.

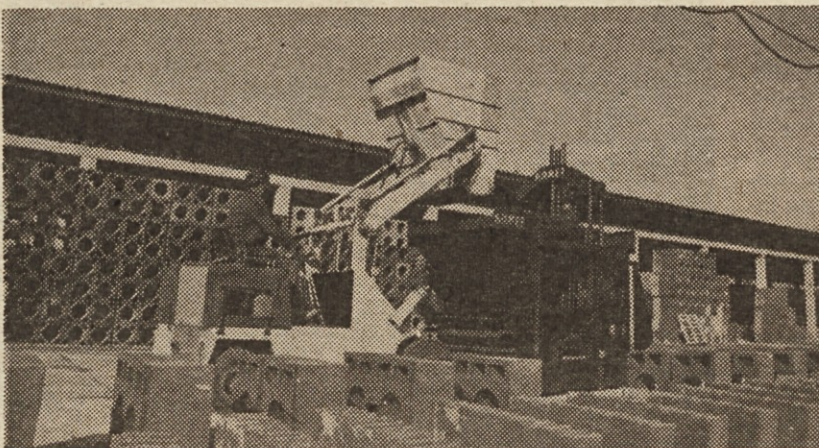
Sedaj je v obratu zaposlenih 22 ljudi. Poleg proizvodnje betonske opeke računajo, da bodo do konca leta naredili več kot

25.000 metrov dimnih tuljav. Za naslednje leto, ko nameravajo proizvodno ploščad povečati, pa imajo v načrtu že proizvodnjo 100.000 metrov tuljav. V osmih urah jih namreč lahko naredijo od 400 do 500 metrov. Glavna ovira, da letos proizvodnja ne bo večja, je prav proizvodna ploščad. Opeko ali dimno tuljavo naredi stroj na tej ploščadi, ta pa se mora potem sušiti najmanj dva dni, da jo lahko z viličarji prenesejo v skladišče. Stroja za izdelovanje opeke in tuljav pa ploščad napolnita že v enem dnevu, tako da potem proizvodnja en dan stoji.

Pred kratkim so začeli proizvajati tudi konzolni in krovnji element za Schiedlove dimnike. Prav sedaj se s podjetjem Schiedl dogovarjajo, da bi v celoti prevzeli proizvodnjo elementov za to avstrijsko podjetje. A. AGNIC

Nova sodobna betonarna GP „Gradnje“ meša beton za potrebe podjetja pa tudi za prodajo

Stroj za izdelovanje dimnih tuljav je pravzaprav podoben finišeju, ki polaga asfalt, le da za tem strojem ostajajo elementi za dimne tuljave

Separacija in betonarna sta povsem mehanizirani in dobro opremljeni s transportnimi trakovi

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

KAKO SE IZOGNITI POMANJKANJU ENERGIJE?

Da stroji ne bi obstali

Razvoj gospodarstva je v naši republici odvisen zlasti od zadostne oskrbe industrije in drugih dejavnosti z energijo. Za sedanjo oskrbo z energijo v Sloveniji pa je značilno, da je dokaj neredna in tudi neekonomična. Povrh tega so gospodarstveniki izračunali, da bomo morali – ob sedanjem tempu razvoja naše republike – leta 1975 za potrebe slovenskega gospodarstva uvažati iz drugih republik in tujine že polovico energije. Nič čudnega torej, če se želimo torej izogniti tolikšnemu uvozu energije tako z gradnjo novih elektrarn kot z večjim izkoriščanjem drugih virov energije.

Načrtovalci srednjeročnega razvoja Slovenije predvidevajo, da bomo morali razen že dokončane TE Šoštanj III zgraditi tudi termoelektrarno Šoštanj IV z zmogljivostjo 300 megavatov. Po sporazumu med Slovenijo in Hrvaško bomo, kot je znano, ob enakem deležu stroškov obeh republik zgradili – tudi skupno nuklearno elektrarno z zmogljivostjo 600 mW, ker je gradnja večje zmogljivosti bolj ekonomična. Za kritje potreb po električni energiji in moči ob koničnih obremenitvah pa bo treba v prihodnjih letih graditi še dopolnilne proizvodne zmogljivosti elektrarn in se vključiti v enoten jugoslovanski elektroenergetski sistem, če želimo, da pri porabnikih energije ne bi prišlo do zastojev v procesu proizvodnje. Ob upoštevanju te naloge bo za prenos najmanj količin električne energije potrebno dograditi in izpopolniti prenosno omrežje tudi v Sloveniji.

Opisani program gradnje električnih objektov naj bi po sprejetem družbenem dogovoru financirali s sredstvi elektro-gospodarskih organizacij za proizvodnjo in prenos električne energije in drugih gospodarskih organizacij – razumljivo, ob upoštevanju načela o sovlaganju – s sredstvi, zbranimi na podlagi predpisov o obveznem posojilu gospodarstva, in s posebnim

prispevkom za porabljeno električno energijo v gospodarstvu in v gospodinjstvih. Nekaj denarja za razširitev elektrogospodarskih objektov pa naj bi si izposodili tudi v tujini.

Da bi v Sloveniji polno izkoristili lastne energetske vire, je v načrtu tudi povečanje proizvodnje v premogovništvu. V prihodnjih letih bodo zavoljo izčrpanosti rezerv prenehali z obratovanjem ali občutno zmanjšali proizvodnjo nekateri naši rudniki rjavega premoga, povečanje porabe premoga v termoelektromah pa bo spet zahtevalo večjo proizvodnjo v drugih premogovnikih, slednje pa bo možno doseči le z razvojem in modernizacijo zasavskih premogovnikov in Rudnika lignita Velenje. Porabo premoga na drugih področjih pa bomo morali zmanjšati in nadomestiti z drugimi gorivi.

Kot je znano, v sodobnem gospodarstvu čedalje bolj uporabljajo kakovostna goriva, med katerimi je naravni plin vsaj za nekatere porabnike na prvem mestu. Ker Slovenija nima lastnih virov te energije, proučujemo možnosti in izdelujemo projekte za povezavo s plinovodno mrežo zunaj meja, od koder naj bi posamezni plinovodi dovajali zadostne količine naravnega plina do glavnih potrošnih centrov. Tudi poraba tekočih goriv in drugih derivatov nafte v Sloveniji zelo naglo narašča in bo v

letu 1975 dosegla že 2 milijona ton. Tolikšna poraba pa ekonomsko že utemeljuje usmeritev na lastne predelovalne zmogljivosti, vsekakor pa se bo moralo slovensko gospodarstvo čimprej odločiti, bodisi za razvoj lastnega naftnega gospodarstva ali pa pravočasno skleniti pogodbe o rednem oskrbovanju s tem virom energije v državi in v tujini.

V. B.

VSE VEČJA GNEČA

Nebo nad Slovenijo preletava vsako leto več letal. Mnoga med njimi tudi pristajajo na brniški letališki stezi, še več pa jih leti naprej, ker zanje na Brniku nimamo dovolj prostora. Uvajanje vse večjih in hitrejših avionov ter povečanje prometa v domačem in zlasti v mednarodnem zračnem potniškem in blagovnem prometu terja zato razširitev in

obnovo pristaniške stavbe, podaljšanje vzletno-pristajalne steze, povečanje ploščadi za sprejem in odpravo letal ter gradnjo drugih objektov na letališču Brnik. Tudi zaradi razvoja turizma bo slej ko prej potrebno to naše letališče opremiti za sprejem letal večjih zmogljivosti.

V načrtu imamo zato že gradnjo letališča pri Mariboru ter dograditev sedanjih

športnih letališč, s čimer naj bi omogočili razvoj športno-turistične aviacije in privabili še več gostov iz tujine. Kako bomo v Sloveniji v naslednjih letih organizirali promet, bo znano še letos, ko bomo sprejeli dolgoročni koncept in program razvoja celotne aerodromske mreže v naši republici ter pripravili ukrepe za skladen razvoj letalskega prometa.

TISKOVNA KONFERENCA

V SVETU ZA TEKSTILNO INDUSTRIJO
PRI REPUBLIŠKI GOSPODARSKI ZBORNICI

Tekstilci končno zadovoljni

Predstavniki sveta za tekstilno industrijo pri Gospodarski zbornici SR Slovenije so na tiskovni konferenci v četrtek objavili novinarje tiska in RTV o pogledih in stališčih glede predlagane liberalizacije uvoza surovin in uvedbe devizne kvote za finalne izdelke v letu 1973. Predlog so izdelali v zveznem sekretariatu za zunanjo trgovino v soglasju z zveznim sekretariatom za finance in zveznim sekretariatom za gospodarstvo in je po obravnavi v ustreznih med-republiških organih zdaj že v javni razpravi. ZIS ga bo predvidoma sprejel še v tem mesecu, kar bi pomenilo, da bo naše gospodarstvo prvič po štirih letih že dva meseca pred pričetkom veljavnosti deviznega režima za naslednje koledarsko leto natančno vedelo, pod kakšnimi pogoji se bo lahko oskrbovalo s potrebnimi reprodukcijskimi materiali iz uvoza.

Na tiskovni konferenci smo med drugim lahko slišali, da svet za tekstilno industrijo pozdravlja predlagano liberalizacijo pri uvozu tekstilnih surovin. „Po novem“ je namreč predvideno, da bi vsi proizvajalci metražnega blaga in predilnice brez deviznega pokritja lahko kupovali bombaž, volno, sintetična vlakna v količinah, kot bi jih potrebovali za lastno predelavo oziroma kolikor prostih dinarskih sredstev bi lahko namenili zanje. S tem bi bil praktično izenačen status vseh proizvajalcev tkanin in predilnic, ki jim je doslej zvezna administracija po lastni presoji določala ključne vezave uvoza za izvozom in kar je praviloma zmeraj prizadelo poslovno uspešnejše kolektive. Druga posledica predlaganega ukrepa pa bi bila, da bi tekstilna industrija potrebne reprodukcijske materiale lahko uvažala praktično skoraj brez vsakih posrednikov, saj se njihova vloga omejuje le na tehnična opravila. To

pa pomeni, da se v prihodnje verjetno ne bo več dogajalo, česar pa se spominjamo še iz bližnje preteklosti, da bi reprodukcijski material in tudi končne izdelke tekstilne industrije lahko uvažal praktično kdorkoli, ki razpolaga z zunanjetrgovinsko registracijo, potem pa s preprodajanjem uvoženega blaga bodisi koval visoke dobičke bodisi neposredno konkuriral domačim proizvajalcem istovrstnih izdelkov.

Svet za tekstilno industrijo pri Gospodarski zbornici SR Slovenije pa – za razliko od pravkar navedenega – ni zadovoljen z rešitvijo, kot je predlagana za konfekcijsko industrijo. Zanj naj bi namreč še vedno veljala sedanja določila o vezavi uvoza na izvoz, kar pomeni, da bi morali pristojni organi za vsak uvoz, denimo blaga, ki bo pri nas predelano v končni izdelek in izvoženo, izdati posebno dovoljenje. Svet za tekstilno industrijo meni, da je tako administriranje nepotrebno in škodljivo. Zato tudi predla-

gamo, naj bi za konfekcijsko industrijo uvedli nekakšen avtomatizem, katerega bistvo bi bilo v tem, da gre vsakemu izvozniku devizni kontingent v višini 70 % od ustvarjenega izvoza ter da s tem kontingentom popolnoma prosto uvažajo reprodukcijski material za lastne potrebe.

Na prvi pogled bi lahko rekli, da taka rešitev ogroža interese izdelovalcev metražnega blaga, saj njihovim najmočnejšim kupcem – konfekcijski industriji – daje povsem proste roke pri uvozu potrebnega reprodukcijskega materiala. Tak vtis pa je zmoten. Podatki namreč kažejo, da celotni uvoz tistega reprodukcijskega materiala za potrebe konfekcijske industrije, ki ga potem predelanega spet izvozimo, dosega komaj 5 % vrednosti skupne jugoslovanske proizvodnje tekstilne industrije. Skratka, gre le za nujno sproščanje tistega uvoza, ki samo dopolnjuje domačo proizvodnjo.

—mG

inles

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

IZ DELOVNIH KOLEKTIVOV

● LIP SLOVENJ GRADEC

Med delovnimi organizacijami, ki prodajajo na tuje vse več izdelkov, je tudi Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec. Razen rezanega lesa prodajajo na tuje tudi suhomontažna vrata. Za ta vrata izdelujejo podboje v obratu v Pamečah, vratna krila pa v novem obratu na Prevaljah.

Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec je v prvih šestih mesecih letos prodalo v Italijo in v Grčijo več kot 9.000 kubičnih metrov rezanega lesa in s tem iztržilo 525.000 dolarjev, v Zvezno republiko Nemčijo pa je izvozilo 18.000 vratnih kril in podbojev v vrednosti 275.000 dolarjev. Računajo pa, da bodo v drugi polovici leta vrednost izvoza še povečali.

● TGO GORENJE VELENJE

Med izdelke, ki jih prodaja na tuje, bo še letos vključila Tovarna gospodinske opreme Gorenje Velenje kuhinjske elemente in zmrzovalne skrinje.

V Zvezno republiko Nemčijo bodo poslali še ta mesec prvo pošiljko 1.000 kuhinjskih elementov, do konca leta pa še vsak mesec po 3.000 elementov. V velenjski Tovarni gospodinske opreme Gorenje računajo na znatno povečanje izvoza kuhinjskih elementov v Zvezno republiko Nemčijo v prihodnjem letu, ko naj bi tja prodali že blizu 50.000 kuhinjskih elementov. V Velenju so izdelali nov tip kuhinje, prilagojen željam zahtevnejših kupcev.

Proti koncu leta pa bodo poslali v Francijo, kamor so prodali v prvem polletju več kot 45.000 hladilnikov, tudi prve zmrzovalne skrinje, ki jih izdelujejo v sodelovanju s francoskim proizvajalcem Aviat.

IMOS na Poljskem

Poslovno združenje za industrijsko izgradnjo IMOS iz Ljubljane je zmagalo na licitaciji poljske turistične potne agencije ORBIS. IMOS bo tako gradil hotel s 600 ležišči v Zakopanah. Na licitaciji je sodelovalo 15 podjetij iz Evrope.

Hotel, katerega predračunska vrednost znaša 9 milijonov dolarjev, bo dograjen do 31. maja 1974 leta. Projektirali ga bodo slovenski arhitekti, gradilo pa ga bo kakih 200 jugoslovanskih delavcev.

... v jugoslovanskih sindikatih

O CENI KRUHA

SRBIJA

Glavna tema skupne seje mestnega odbora sindikata delavcev kmetijske, živilske in tobačne industrije Beograda ter mestnega sindikalnega sveta je bila zahteva mlevsko pekarske industrije Beograda, da se zvišajo cene kruha. Beograjski sindikati so zainteresirani za to vprašanje, saj podražitev kruha pomeni novo povečanje družinskih izdatkov. Cene pa so v primerjavi z minulim letom porasle v Beogradu že za 13,8 %, kar po mnenju sindikatov že ogroža življenjski standard prebivalcev mesta. Velja pa dodati, da je bilo največje povečanje cen prav pri živilih; prehrana pa predstavlja že 45 % skupne porabe povprečne beograjske družine. Kruh je v prehrani udeležen s 5 %, kar pomeni, da bi zvišanje cene kruha za 0,70 dinarjev pri kilogramu obremenilo življenjske stroške za novih 0,9 %. To seveda ni posebno globok poseg v žep delavcev, vendar pa sindikati v Beogradu zastavljajo vprašanje, ali je resnično potrebno, da mlevsko pekarska industrija išče rešitev svojih problemov samo na ta način.

Sindikati v Beogradu niso sicer kategorično zavrnili zahteve mlevsko pekarske industrije – menili so, da je treba najti ustrezno rešitev tudi za to industrijo, saj delavci v njej ne smejo trpeti za nekaj, česar niso sami krivi. Toda očitno je, da cene kruha ne bodo mogle doseči tiste ravni, kot to zahteva mlevsko pekarska industrija, saj bi s tem prizadeli delovne ljudi mesta. Po mnenju sindikatov Beograda se cene kruha sicer morajo povečati, vendar v sorazmerju z drugimi cenami. Zahteva po zvišanju cene kruha je toliko bolj občutljiva, ker v Beogradu ugotavljajo, da se je življenjski standard prebivalstva v primerjavi s prejšnjim letom znižal za 3 %!

ZAKAJ INFLACIJA?

Očitno nismo pripravljeni izpolnjevati lastnih dogovorov o tem, kako bomo omejevali vse oblike porabe in s tem stabilizirali gospodarstvo

V sedanjih razpravah o vprašanju, kako uravnovesiti gospodarstvo, nekateri spet zastavljajo vprašanje, katero področje porabe povzroča inflacijo: osebni dohodki, investicije ali splošna poraba.

Brez globokoumnega modrovanja lahko ugotovimo, da vsi enako spodbujajo inflacijo, če porabe ne omejujejo. Zato inflacije tudi ni mogoče preprečevati brez smotnejše investicijske in splošne porabe in brez počasnejšega naraščanja realnih zaslužkov, kot je rast produktivnosti dela, še posebno zato ne, ker je v minulem obdobju naša življenjska raven naraščala hitreje kot produktivnost prav na račun zadolževanja v inozemstvu.

Investicije so dokaj pomemben dejavnik naše inflacije, kar ni sporno, posebno kadar nimajo zadostnega finančnega kritja ali če financiramo nove gradnje iz emisije. Investicije delujejo inflacijsko tudi tedaj, ko so prekoračene ali če gradimo več, kot smo imeli najprej v načrtu. Vendar pa kričanje na račun investicij pogosto ni upravičeno, še zlasti, če upoštevamo akumulacijo, ki v našem gospodarstvu ni zadostna.

Kaj pa naraščanje drugih zaslužkov prebivalstva, kar je v glavnem rezultat pritoka nakazil iz tujine? Ali nismo na tega „bota“ inflacije že nekoliko pozabili? Prav ta pritok denarja, ki je pomemben za izboljšanje naše plačilne bilance, zelo močno prispeva k sedanjim inflacijskim gibanjem. Nakazila naših delavcev v inozemstvu namreč hkrati povzročajo še druge učinke, saj moramo v državi zdaj več proizvajati, kot porabimo. Če pa nimamo presežka, moramo blago uvažati, s čimer se koristni učinki za plačilno bilanco spet izgubljajo, ali pa dovoljujemo naraščanje cen, to je inflacijo. Inflacijskih teženj tudi ne moremo preprečevati brez počasnejšega naraščanja realnih zaslužkov kot je naraščanje produktivnosti dela, kajti v minulem obdobju smo povečavali realne dohodeke zaposlenih ob zadolževanju v inozemstvu – in to bolj, kot je naraščala produktivnost dela!

Krivcev za sedanje gospodarske težave, ki nas tarejo, je torej več, največji med njimi pa je nespoštovanje ekonomskih zakonitosti in lastnih dogovorov o tem, kako bomo omejevali vse oblike porabe in s tem stabilizirali gospodarstvo. K. O.

TE DNI SO REKLI

PRESEDNIK TITO V GOVORU OB ODKRITJU SPOMENIKA NA KOZARI:

Pri nas velja načelo nagrajevanja po delu, vendar upam, da ni daleč čas, ko bomo lahko nekoliko odstopili od tega načela v prid tistih, ki jim je to najpotrebnejše. Pri tem bi rad omenil neko vprašanje, ki ga imam za zelo pomembno. Življenjska raven v Jugoslaviji se je, v celoti vzeto, zelo dvignila. Pred vojno smo imeli, se mi zdi, 110 dolarjev dohodka na prebivalca. Zdaj imamo povprečno 650 do 700 dolarjev. V nekaterih republikah doseže dohodek tudi več kot 1.000 dolarjev. Torej smo se kar precej dvignili. Dohodki precejšnjega dela prebivalstva so dokaj visoki, v skladu z možnostmi naše proizvodnje, kar akumulacija lahko zdrži. Vendar je še veliko ljudi, zlasti delavcev v mestih, z nizkimi dohodki, ki nimajo nič drugega razen svojih rok, imajo pa tudi družino. Dobiti bomo morali nekakšen sklad solidarnosti, s katerim bi izboljševali položaj teh ljudi, vendar ne z dodeljevanjem enkratne miloščine. To moramo rešiti, kakor moramo rešiti vprašanje minulega dela. Sklad solidarnosti bi pripomogel, da bi vendarle zmanjšali prevelike razlike med tistimi, ki imajo zelo dobre, in tistimi, ki imajo zelo slabe dohodke. To je stvar naših komun in vseh pristojnih v mestih.

V mislih nimam samo vas v Bosni ali v Hrvaški, marveč tudi v Beogradu, Ljubljani itd. To se dogaja povsod. Iti bomo morali po takšni poti, da bomo pomagali kar se da enakomernemu dviganju življenjske ravni v naši državi.

Tudi ob tej priložnosti bi rad rekel nekaj besed o bogatitvi. Zavzela je že takšne razsežnosti, da ima politično negativne učinke. Za bogatitev nimam tistega, kar človek zasluži ali če si iz tega postavi počitniško hišico. Toda kadar gre za nekaj sto milijonov ali celo za milijarde, tedaj je to tatvina, to ni osebni zaslužek, marveč prelivanje iz rok tistih, ki so to ustvarili. Takšno bogastvo nastaja z različnimi spekulacijami znotraj in zunaj dežele. Zlasti zunaj dežele. Bilo je premalo kontrole. S temi bogataši moramo opraviti. Ugotoviti moramo, za koga gre. Če so komunisti, bodo šli iz partije, in vzeti jim bomo morali tisto, kar ni njihov zaslužek. Seveda bomo morali tudi pri vseh drugih pogledati, kaj so zaslužili in česa niso, saj gre za velikanska sredstva.

Predsednik ZIS DJEMAL BIJEDIC agenciji Tanjug:

Neposredne naloge Zveznega izvršnega sveta pri stabilizaciji tržišča in cen bodo med drugim tudi v podpiranju razvoja tistih gospodarskih dejavnosti, za katere je značilno naraščanje povpraševanja tako na domačem kot na inozemskem tržišču. Hlajenje našega pregretega gospodarstva še vedno ni ogrozilo zelo ugodne stopnje njegove rasti. Najnovejši podatki in ocene kmetijske proizvodnje izpričujejo, da bo letošnje leto na splošno eno bogatejših. Vendar pa je treba pri tem upoštevati občutno škodo, ki so nam jo prizadejale elementarne nesreče. Bilanca ekonomskih odnosov v inozemstvu je prav tako ugodna. Devizne rezerve naše države znašajo več kot 640 milijonov dolarjev, kar je dvakrat več od tega, s čimer smo razpolagali ob koncu minulega leta. Vse to ustvarja materialne pogoje za boljše preskrbo proizvodnje in tržišča.

● BOSNA IN HERCEGOVINA

Posluh pa tak!

Člani predsedstva republiške konference sindikatov BiH so se zavzeli za uvajanje diferenciranega subvencioniranja stanovanjskih najemnin glede na dohodke gospodinjstev oziroma glede na dohodek na člana gospodinjstva. Predlog sindikatov pa so sprejeli delno le v Tuzli in v Banjaluki, medtem ko v Sarajevu predloga niso upoštevali. Ker večina občinskih skupščin še ni sprejela sklepov o novih najemninah, je sindikat vnovič apeliral, naj upoštevajo predlog o različnih stanarinah.

»Crvena zastava« v zagati

Na tovarniški konferenci ZK „Crvena zastava“ so poudarili, da so veliki proizvodni sistemi izpostavljeni pogostim ekonomskim pretresom. Zavodi

razmer v začetku letošnjega leta je „Crvena zastava“ prvič, odkar obstaja in v trenutku največje rasti proizvodnje, planirala izgubo. Osebni dohodki so manjši kot lani, delavci vseh kategorij pa so nezadovoljni. Prišlo je do več prekinitev dela in manjših konfliktov v tovarnah in obratih pa tudi do osipa dobrih strokovnjakov. Postreli ukrepi varčevanja in dopolnilne oblike sanacije na morejo izboljšati razmer. Z letos planirano proizvodnjo bi sicer lahko pokrili obveznosti do domačih in tujih investitorjev, zavoljo nerešenih vprašanj carine, prispevkov – in drugega pa to ne bo mogoče.

„Crvena zastava“ so zašli letos v zelo težavne gospodarske razmere zaradi nelikvidnosti in neizkoriščenih zmogljivosti. Zaradi neustaljenih gospodarskih

ZDA IN MI

Sodelovanje med ameriški in jugoslovanskimi znanstvenimi ustanovami je iz leta v leto pomembnejše. Samo lani in letos je predvidena poraba 250.000 dolarjev za projekte, ki jih bomo uresničili do konca leta 1973. Sprememba v jugoslovansko-ameriškem znanstvenem sodelovanju je nastopila 1969. leta. Tedaj je z našo državo stopilo v stik 115 ameriških agencij. Sredstva iz tako imenovanega „žitnega sklada“ so se povečala in so namenjena jugoslovanskemu zdravstvu, rudarstvu in znanstveno raziskovalnemu delu na drugih področjih. Ameriška nacionalna federacija za znanost financira izmenjavo znanstvenih raziskav na področju krša in slojev, kjer imajo tudi naši strokovnjaki dragocene izkušnje. Interesantno področje za ameriške strokovnjake so potresi in gradnja stanovanjskih blokov na potresnem področju, zato so v stalni zvezi z glavnim laboratorijem za potrese v Skopju. Podpisane so tudi pogodbe o raziskovanju rudninskega bogastva. Predvsem gre za način, kako izkoristiti manj bogate rudnine. Pomembno mesto v našem sodelovanju z ZDA zavzema zdravstvo, predvsem delo na a področju boleznih srca in raka. Podpisano je tudi kakih 160 pogodb z zdravstvenimi ustanovami v Sarajevu, Beogradu, za-

grebu, Ljubljani in Novem Sadu. Predstavniki obeh držav pa se bodo dogovorili še za nove naložbe pri nas v prihodnjih petih letih.

HRVAŠKA

Zagreb še zase

Prihodnji mesec namerava kreditna banka Zagreb organizirati tako imenovano malo multilateralno kompenzacijo, ki bo vključila gospodarske in druge organizacije s širšega zagrebskega področja. Kompenzacijo bodo opravili z bančnim računom, vanjo pa se lahko vključijo tudi delovne organizacije zagrebskega področja, ki so komitentni kake druge banke. V kompenzaciji bo mogoče prijavit vse dolgove, ki izhajajo iz rednih dejavnosti, skupne porabe in investicijskih naložb, prav tako pa tudi vse naplačane obveznosti, za katere so že izdane sodne odloče in akceptni nalogi.

SRBIJA

Če vir presahne ...

Atomski inštitut Boris Kidrič v Vinči tarejo resne materialne težave. V tem nekdanjem zveznem inštitutu s 1100 zaposlenimi znanstveniki in drugimi delavci, med katerimi je 120 doktorjev znanosti in 400 strokovnjakov z visoko izobrazbo, ki je doslej prejel sredstva za svoje delo iz zveznega proračuna, znašajo povprečni osebni dohodki samo 1600 dinarjev. Dohodki inštituta znašajo 52

milijonov, potrebovali pa bi vsaj 65 milijonov dinarjev, ker samo stroški z obratovanjem velikih aparatov, med katerimi je tudi nuklearni reaktor, znašajo kakih 10 milijonov dinarjev letno. Predstavniki inštituta zdaj izražajo bojazen, da bo reorganizacija tega področja znanstvene dejavnosti imela resne posledice – omejevanje dejavnosti ali celo ukinitve inštituta!

HRVAŠKA

Največjim gre najteže

Industrijska proizvodnja Hrvaške je v prvem polletju kar za 2,5 odstotka nižja od jugoslovanskega povprečja. Osnovni problem sedanjega gospodarskega trenutka sosednje republike je kronična nelikvidnost gospodarstva in bank. Po mnogostranski poravnavi se število

blokiranih žiro računov povečuje, namesto da bi se zmanjševalo. V zagati so predvsem podjetja, ki imajo blokirane žiro račune za več kot 100 milijonov dinarjev. V to skupino sodijo največje jugoslovanske delovne organizacije: INA, „Rade Končar“, Sljeme, Agrokombinat,

Željpo, IPK Osijek in druge. Posamezne banke so prav tako nelikvidne ali pa na robu likvidnosti.

Na zaposlenega v SR Hrvaški pride povprečno nekaj več kot 40.000 dinarjev dohodka, vse težave pa bi rešili, če bi ustvarili dohodek 50.000 din

A. Novak

PODOBE NAŠEGA ČASA

Razen nepomembnih papirjev se na moji delovni mizi večkrat znajdejo tudi takšna gradiva, ki bralcu nevsiljivo širijo duhovno obzorje, mu utrjujejo pozitivno gledanje na tekočo družbeno problematiko in ga celo zabavajo, če je takšne sorte, da mu gre rado na smeh. Trikratna korist in še užitek od takšnega branja!

Dobrega srca, kakršni sem, nameravam zdaj osrečiti tudi vas z enim od teh biservov, s kratko bero po dokumentu, namenjenem našemu delovnemu ljudstvu, kjer se mu toplo in po domače priporoča, kaj vse naj bi razmišljalo in delalo, da bi se mu v prihodnjih letih bolje godilo.

„Razvoj znanosti, izobraževanja in sploh aktiviranje ljudskih potencialov postaja vse bolj odločilen in neposreden faktor v tekmi, kjer očitno dobivajo ekonomije, kjer se te komponente kumulirajo. Za planirani družbeno ekonomski razvoj v SR Sloveniji v prihodnjem razdobju so zato pomembne cene obsega, kvalitete ter stopnje koriščenja razpoložljivih in potencialnih ljudskih faktorjev razvoja, kakor tudi naloge, ki jih je na tem področju potrebno uresniče-

vati, da bi zagotovili dinamične pogoje družbene reprodukcije.

Na področju zaposlovanja prehaja SR Slovenija v naslednjem razdobju v kvalitetno nov položaj, ki je pogojen tako z demografskimi elementi in strukturami kot tudi z značilnostmi razvitejše faze družbenoekonomskega razvoja. Pri tem nakučujejo dolgoročne projekcije aktivnega prebivalstva relativno hitro zmanjševanje rezerv v razpoložljivem delovnem potencialu. Ta ten-

nega priliva v aktivno prebivalstvo so se zaradi intenzivnega transfera v preteklosti močno zmanjšale tudi rezerve v celotnem delovnem potencialu kmečkega prebivalstva. Na to kaže med drugim občutno zmanjševanje deleža mlajšega aktivnega kmečkega prebivalstva, ki se je v razdobju 15-ih let znižal na polovico. Tudi v ženskem prebivalstvu ni večjih rezerv, saj znaša dosežena stopnja aktivizacije žena v starosti med 15–65 let že okoli 70 % in je znatno višja

potenciala iz ostalih območij Jugoslavije, ki pa je glede na ponudbo pretežno nekvalificiranega sestava.

V razdobju 1971–1975 se bo celoten priliv mladine v aktivno prebivalstvo gibal med 120–125.000 oseb. V tem okviru bo razpoložljivi delovni potencial, poleg nadomestitve pričakanega naravnega izpada v aktivnem prebivalstvu, omogočal povečanje zaposlenosti v celotnem družbenem in zasebnem nekmetskem sektorju

čevala med 1,7–2,0 %.

Predvidena rast zaposlovanja se giblje na zgornji meji, ki jo bodo dopuščali demografski viri in še zlasti njihova struktura. Ob hitrejšem zaposlovanju bi se progresivno poslabševala bilanca in povečeval primanjkljaj delovne sile, hkrati s tem pa bi se tudi krepile tendence ekstenzivnosti v strukturi vlaganj in kvalifikacijski strukturi zaposlenih. Ker postaja gibanje delovnega potenciala v SRS vse bolj omejitveni faktor razvoja, bo njegovo racionalno koriščenje osnovna smer razvojne politike na tem področju, ki bi jo morali dosledno upoštevati gospodarstvo, interesne skupnosti in družbenopolitične skupnosti v svojih razvojnih programih ter pri konkretnih odločitvah.“

NAMESTO KOMENTARJA:

Vse kaže, da se je naš migracijski saldo v transferu s tujino zmanjševal v škodo pismenih in drugače obremenjenih Slovencev. Kljub temu pa čakajo posamezne kontingente razpoložljivega delovnega potenciala določenih kvalifikacijskih struktur v prihodnjih letih kolikor toliko svetle perspektive, razumljivo, ob predpostavki, da bodo dobile tekmo z glavnim omejitvenim faktorjem našega razvoja – strokovno in splošno razgledanostjo različnih izobrazbenih produktov.

Pa povejte, če ni tako!

VINKO BLATNIK

Svetle perspektive ljudskega potenciala

denca je ob izrazitejših konjunkturnih gibanjih bila že doslej močno prisotna, še močneje pa bo, tudi ob zmernem naraščanju zaposlenosti, prišla do izraza proti koncu petletnega razdobja.

V prilivu mladih generacij v aktivno prebivalstvo se že kažejo znaki tako relativnega kot absolutnega zmanjševanja in to v glavnem kontingentov mladine z osnovno izobrazbo, ki se bo v tem petletju še nadalje zmanjšal za okoli 15 %. To pa se bo odrazilo tudi na kontingentih s srednjo in višjo izobrazbo, čeprav z določenim časovnim odlogom.

Razen manjšega narav-

od stopnje v razvitih zahodno-evropskih državah.

Na obseg in strukturo delovnega potenciala v SRS bodo vplivali tudi migracijski tokovi, ki potekajo v smeri jugo-severo-zahodna Evropa, s katerimi je v relativno manjšem obsegu potrebno računati tudi v prihodnjih letih. Po letu 1965 se je v tujino začelo ali trajno zaposlilo nad 50.000 naših delavcev. Od tega števila se je ob koncu leta 1970 v tujino nahajalo še vedno okoli 40.000 oseb, v tem okrog 50 % strokovno usposobljenih delavcev. V takšnih pogojih se delovne organizacije vse intenzivneje usmerjajo na zaposlovanje delovnega

za okoli 8,1 %. Pri tem v zvezi z usmeritvami v tem planu predpostavljamo bistveno zmanjšanje salda migracije s tujino nasproti preteklemu razdobju ter počasnejše zmanjševanje aktivnega prebivalstva v kmetijstvu.

Nakazano povečanje razpoložljivega delovnega potenciala bo ob možnostih dodatnega zaposlovanja delavcev iz drugih republik zadostilo za uresničenje potreb po zaposlovanju, ki izhajajo iz predvidene dinamike družbeno-ekonomskega razvoja. V celotnem petletnem razdobju bi se tako prečno letna skupna zaposlenost v nekmetskih dejavnostih predvidoma pove-

KNJIGA NA KOLESIH

Avtobus Partizanske knjige z razstavo in prodajalno knjig je imel minuli torek v Voličini pri Lenartu svojo tristoto postajo. Skoraj eno leto je že, odkar je šel na pot. Vso Slovenijo je že prevozil, in to ne skozi kraje, ki so na zemljevidu napisani z velikimi črkami. Predvsem so bile njegove postaje zakotni odmaknjeni kraji, kamor skoraj redne linije avtobusov ne segajo več. Trideset tisoč kilometrov je prevozil avtobus potujoče knjigarne v tem letu. Sedemindeset občin je obiskal in v tristo krajih se je ustavil. Brez pomena in celo smešno bi bilo utemeljevati pomembnost te poti. Knjigo so približali ljudem, ki v veliki večini še niso videli knjigarne od znotraj. Zanimanje ljudi na postajah tega avtobusa je bilo seveda veliko. Posebno šolska mladina tisti dan kar ni mogla domov. Tri tisoč izbranih knjig, katerih večinoma tudi šolske knjižnice nimajo, so privlačile radovedne šolarje. Niso veliko kupovali ti mladi. Knjige so seveda drage, toda videli so jih, listali po njih in si jih zaželeli. Ali ni že to veliko delo, saj bodo sedaj sami iskali pot, da bodo prišli do knjige, ki jim je ugajala.

V Voličini pri Lenartu je bilo minuli torek okrog potujoče knjigarne živahno kot na vseh prejšnjih postajah. Čeprav tokrat niso še posebej najavili obiska, se je posebno okrog polne, ko se je končal pouk, kar trlo otrok.

„Toliko knjig pa še nisem videl, pa tako so lepe.“ „Poglej, koliko lepih slik je v tej knjigi!“ „Fant, kako je velika! Komaj jo držim v roki.“ „Joj, tole knjigo bi pa imel, samo gotovo veliko stane. Ko bom velik, jo bom zagotovo kupil.“

Avtobus-knjigarne je bil poln otrok. Najprej so si le boječje ogledovali razstavljene knjige. Kmalu so se opogumili in začeli tudi listati po njih.

Jelka si je z zanimanjem ogledovala kar prvo knjigo, ki ji je prišla pod roke. Bila je neka pesniška zbirka.

„Lepa je,“ je malo plašno, a odločno zatrnila.

„Rada imam knjige, posebno tiste s slikami. Sem jih že nekaj videla. Rada bi imela tudi kakšno svojo.“ Mala Jelka je letos šele začela hoditi v šolo in ji tistih šest kilometrov, kolikor jih vsak dan dvakrat prepešači, niti ni veliko.

Srečko iz četrtega razreda si je najprej dolgo brisal roke v hlače, šele potem je prijel knjigo. „Veliko jih je in zelo so lepe. Toliko knjig še nisem videl skupaj. Takih kot tukaj nimamo niti v pionirski knjižnici. Ko bom sam zaslužil, bom najprej kupil knjigo o Titu.“

„Skoda, da nisem prej vedela, da pridejo knjige,“ je povedala Marija, ki bo letos končala osmi razred. „Morda bi doma le kako dobila denar in tudi kaj kupila. Rada berem, toda v šolski knjižnici imamo v glavnem starejše knjige.“

Tudi Matilda Kirali, predmetna učiteljica slovenščine, je prišla v avtobus. „Izbiram knjige za pionirsko knjižnico,“ je povedala. „Imamo nekaj denarja pa bi rada videla, kaj se dobi novega in dobrega. Najbližja knjigarne je pet kilometrov daleč. Za večino učencev pa najmanj še enkrat toliko. Skoda, da take knjigarne večkrat ne pridejo v naš kraj. Saj morajo ljudje knjige videti, šele potem vedo, da obstajajo.“

„Naša enoletna akcija se ta mesec zaključuje,“ je povedal poslovodja knjigarne Franc Mar. „Prav vse občine v Sloveniji smo obredili, razen petih ljubljanskih, kjer pa so knjigarne že tako številne. Poleg tega, da smo knjige pokazali in prodajali v najodročnejših krajih, smo prirejali tudi literarne večere in na njih razgovore s pisatelji.“

Ob tem so delali tudi tržne raziskave, ki bodo pokazale, koliko se ljudje v posameznih predelih zanimajo za knjige in za kakšne.

Skoda, da je bila akcija Partizanske knjige le nekaj poskus, ki se bo v kratkem preusmeril v podobno akcijo v delovnih kolektivih. Morda pa se bo le kdo opogumil in uvedel redno linijo po postajah, kjer se je v preteklem letu ustavljal avtobus Partizanske knjige.

TEKST IN FOTO: ANDREJ AGNČIČ

Za tožbe pa v avtobusu res ni prostora, zato naj počakajo kar zunaj

Danes bodo učenci iz Voličine prišli domov prav gotovo debelo uro kasneje. Ko je pa v avtobusu toliko zanimivega.

Po končanem pouku na bližnji šoli v Voličini je bil avtobus poln otrok, čeprav vnaprej niso vedeli, da jih bo obiskala potujoča knjigarne Partizanske knjige

Srečko iz Voličine se je najbolj zanimal za knjigo o Titu, le da je bila zanj predraga

Konfliktno proslavljanje

Najbolje je, da začnem z nekaterimi dejstvi. Prvo je, da se iz principa nerad hvalim, razen kadar me skupni interesi delovnega kolektiva, ki mu pripadam že 25 let, ne prisilijo, da pozabim na svojo priučeno skromnost. Drugo dejstvo je, da so me nekateri odgovorni člani delovnega kolektiva ostro prijeli (rekel bi, da za sedanjo stopnjo samoupravnih in družbenih odnosov vsekakor preostro in premalo odgovorno), češ da sem se neprimerno vedel na proslavljanju 25-letnice delovnih uspehov našega podjetja. Če zdaj obe dejstvi, ki sem ju navedel, izločim in ju soočim, je do cela na dlani, da sem se znašel v konfliktni situaciji.

Po mojem globokem prepričanju je namreč ocena (glede primernosti mojega vedenja) krivična. Ker so jo pa izrekli nekateri odgovorni člani delovnega kolektiva (proti katerim osebno sicer nič nimam), se je naenkrat ves delovni kolektiv znašel v mučnem položaju, ker je senca krivice padla na vse, pač zaradi naše objektivno utemeljene prakse, da kolektiv ne more imeti boljšega značaja od svojega vodstva. Torej – če je vodstvo krivično, kakšen je šele kolektiv ...

Če zdaj perem svojo glavo, počenjam to samo iz ljubezni do kolektiva.

Seveda je res, da sem zjutraj tistega spornega dne rekel ženi, da se bom vrnil pozno ponoči, vendar nikakor ne zato, ker bi bil v meni že zjutraj dozorel sklep, da se bom na proslavljanju zapil, temveč zato, ker sem se hotel ves posvetiti zgodovinski obletnici, pa naj bi bile preizkušnje še tako hude in naporne. Prav tako z mirno vestjo priznavam, da sem se v času direktorjevega slavnostnega govora sukal okoli Minke iz personale, ki je v sejni sobi pripravljala sendviče, namesto da bi stal med poslušalstvom s prekrižanimi rokami na trebuhu in sklonjeno glavo v tretji vrsti desno. Govore in govorike sem dosledno na socialističnem nivoju, zato odločno zavračam devalviranje plemenitih nagibov z govoričenjem, da sem imel skrite namene z Minko ali sendviči (kar je še hujske), in to v času, ki je bil v slavnostnem programu strogo rezerviran za govor.

Zastavlja se seveda pomembno vprašanje, kako je direktor sploh opazil, da me ni med poslušalci v tretji vrsti desno, ko je vendar po vseh naravih zakonih opravljal izredno odgovorno delo, ki zahteva polno koncentracijo. Morda ga je razjedala zavist zaradi Minke ali sendvičev, kaj vem. Kdo bi si mislil, da je tako občutljiv.

Obrekovalska strast se seveda še ni umirila. Vse moje ravnanje naj bi bilo demonstrativno značilno: ob odkritju spominske plošče me menda ni bilo zraven. Vztrajno sem si prizadeval, da bi duhovno zbrane kolege odvrnil od službenih pogovorov in to z domislicami na račun naših delovnih uspehov, kar bi morda došlo v „Pavliho“, ne pa na našo zgodovinsko proslavo. No, ja, tudi na slavnostnem koncertu, za katerega je podjetje plačalo 3.000 din, me ni bilo, vendar nikakor ne zaradi negativnega odnosa do kulture, kakor bi se zdaj rado prikazalo. In še in še.

Zdaj bi radi vso stvar zmotovili tako, kakor da ne gre za osebni napad name, temveč za negativen pojav, ki ga je treba na vsak način obsoditi in onemogočiti v prihodnje. Tako se pa ne bomo šli! Jaz sem ravnal samo dobronamerno in po svojih najboljših močeh. Pojava ni treba delati iz mene. V dokaz, da sem pripravljen konstruktivno sodelovati pri razreševanju moje konfliktne situacije, predlagam, da delavski svet sprejme naslednji sklep: „Pred vsako proslavo je treba organizirati sistem izobraževanja na temo „Kako, kaj in kdaj na proslavi,“ da v bodoče ne bo nezaželenih posledic.“

TIG

Uveljavljanje pravic

Zvezni zakon o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja določa, da sta v postopku za uveljavljanje pravic iz tega zavarovanja zagotovljena dvostopenjsko odločanje v skupnosti ter sodno varstvo pravic, ki je določeno v zakonu. Pri tem pa zvezni zakon sam nima določb o postopku, niti o obliki sodnega varstva, temveč urejanje le-teh prepušča republiškemu zakonu.

Osnutek našega republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v skladu z navedenimi ustavnimi določbami in z zveznim zakonom v 236. členu vsebuje določbo, da o pravicah zavarovancev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja odloča skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja po svojih organih prve in druge stopnje. Kar zadeva sodno varstvo pravic, pa se je osnutek odločil za sodno varstvo v upravnem sporu. Četudi je bilo mnogo razpravljanja o tem, naj bi se ob novi ureditvi pokojninskega in invalidskega zavarovanja uveljavilo sodno varstvo pred rednim pravnim sodiščem, češ da pri odločanju o takih pravicah gre v bistvu za civilnopravno razmerje med skupnostjo in zavarovancem, ne more biti pomislekov proti sodnemu varstvu v upravnem sporu, ker takšno varstvo zaenkrat narekujejo razlogi smotnosti in tudi koristi zavarovancev.

Osnutek, ki v 204. členu govori o sodnem varstvu v upravnem sporu, pa v tretjem odstavku tega člena predvideva določbo, da sodišče v upravnem sporu odloči praviloma meritorno o stvari. Sodišče ima že po zakonu o upravnih sporih možnost, da odloča o stvari meritorno, torej da ne le razveljavi oziroma odpravi drugostopno odločbo skupnosti zaradi njene nezakonitosti ali nedostatkov v postopku, temveč da tudi v pokojninskih zadevah samo izda sodbo, s katero bi odločilo o pravici, torej določilo tudi že pokojnino oziroma njeno višino. Sodišča se te možnosti do sedaj v upravnem sporu niso posluževala oziroma v čisto izjemnih primerih; to pa zato, ker bi za meritorno odločanje morala sama dopolnjevati postopek, zbirati podatke in tako dalje, kar pa je bilo nemogoče zaradi preobremenitve sodišč z delom in torej tudi ne bi privedlo do hitrejšega reševanja. Četudi bi bilo želeti, da bi sodišča bila v stanju, da „praviloma“ odločajo meritorno v pokojninskih zadevah, pa takšna določba ne sodi v republiški zakon, ker gre za določbo, ki ureja sodni postopek, sodne postopke pa je po določbi XXX. amandmaja k zvezni ustavi pristojna urejati le federacija. Pač pa bi republiška skupščina lahko — na primer, ko razpravlja o letnem poročilu pravosodja — priporočala sodišču, da „praviloma“ meritorno odloča.

Ko republiški zakon ureja snov z nekakega področja, lahko določi tudi postopek za uveljavljanje pravic s tega področja. Pri tem pa mora postopek biti tako urejen, da ustreza uvodoma navedenim zahtevam ustavnih določb. Tudi po določbah zakona o splošnem upravnem postopku lahko zakon, ki ureja določeno področje (tudi republiški zakon), za uveljavljanje pravic na tem področju določi poseben postopek, če pa neka vprašanja postopka niso urejena s posebnim zakonom, pa se uporabljajo določbe zakona o splošnem upravnem postopku. Le urejanje splošnega upravnega postopka je predvideno za zvezni zakon.

Dr. IVAN BELE

Srečanje enajsterice z repa lestvice

S ptujskega posvetovanja o problemih in razvoju družbenih dejavnosti na manj razvitih področjih

V delavskem domu „Franc Kramberger“ v Ptuju je bilo ta teden zanimivo posvetovanje, za katerega se je porodila ideja na plenarni seji republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti. Poleg nekaterih vodilnih predstavnikov tega sindikata so prišli na posvet tudi sindikalni delavci iz Črnomlja, Gornje Radgone, Lenarta, Ljutomera, Murske Sobote, Ormoža, Ptuja, Šentjurja pri Celju, Šmarja pri Jelšah in Trebnjega, torej občin, ki jih prištevamo v spodnji del lestvice slovenske razvitosti.

Že spisek sodelujočih daje slutiti, o čem je tekla beseda: o problemih in razvoju družbenih dejavnosti na manj razvitih področjih. Vsekakor je treba poudariti, da je šlo verjetno za prvo podobno srečanje „sorodnikov“ v razvitosti. V vlogi gostitelja je bil predsednik ptujskega občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Gvido Čepin.

Če bi hoteli poiskati osnovno značilnost posvetovanja, bi morali opozoriti na dejstvo, da je sicer pričakovano „stokanje nad žalostno usodo“ praktično docela izostalo in je bila vsa pozornost usmerjena v to, kako bi bilo moč z omejenimi sredstvi doseči kqlikor mogoče velik učinek. Splošna ocena je bila, da je osnutek družbenega plana razvoja Slovenije precej boljši,

kakor so bili podobni dokumenti v prejšnjih letih, saj plan trdno izhaja iz položaja in potreb na posameznih področjih, vendar je kljub vsemu pri „manj razvitih“ še nekaj „odprtih vprašanj“. Vzemimo za primer

vite občine ne morejo več „reševati“ zgolj s samoprispevki, saj so se prav one že doslej najbolj pogosto odločale za tako zbiranje sredstev. Pri vsem tem pa vsekakor je neka meja, ki je ni moč prekoračiti.

naša družba na področju šolstva, zdravstva in še kje predstave o najnižji ravni, ki bi jo morali doseči v vseh občinah, vendar je tudi na dlani, da prav tiste z dna lestvice brez pomoči „od zunaj“ ne morejo iti v ko-

Posvetovanje o mestu in vlogi družbenih dejavnosti na manj razvitih območjih v srednjeročnem družbenem planu republike je vodil podpredsednik republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Igor Ponikvar — Foto: A. A.

investicije. Sodelovanje republike s 60-odstotnim prispevkom je res močan dejavnik, toda prav tistih preostalih 40 % odstotkov je v prenekateri občini močno vprašljivo. Prav ob tem je treba povedati, da se neraz-

Na posvetu je dobila polno podporo taka politika, ki bo videla prihodnje programe diferencirano in selektivno, ki bo torej upoštevala, da položaj v občinah manj razvitega področja še zdaleč ni enak in ki bo v okviru bolj jasnih programov dajala posebno pomoč prav tistim nalogam, za katere bo veljala oznaka „najnujnejše“.

V zvezi s tem, ne bi bilo prav, če bi s posredovanjem nekaterih predlogov in zamisli, ki prihajajo iz vrst manj razvitih, ustvarili vtis, kot da se le-ti zavzemajo za nekakšno republiško blagajno, iz katere bi revnejši lahko jemali nekaj več, bogatejši pa sorazmerno nekaj manj. Bolj prav je, če poskušamo te stvari razložiti z odnosom do programov, ki so — kakor imamo navado reči — nacionalnega pomena, če je tako poimenovanje pravilno ali pa tudi ne. Prav gotovo ima

rak z ostalimi. Posebna pozornost in pomoč bi veljala še posebej tistemu, za katerega bi po objektivnih merilih ugotovili, da je „zadnji na lestvici“. Denimo, da je ta čas to Lenart. Lepo bi bilo, če bi se Lenart pomaknil s tega zadnjega mesta, kdo bo pa naslednji, se bo že videlo.

Naj omenimo še sklep, da bodo predstavniki manj razvitih občin skušali bolj vplivati na sestavo programov, „aktivirali“ bodo poslance s svojih področij za zastopanje skladnih stališč v republiški skupščini, saj je treba prepričati, da bi se morda zdaj ta ali oni pojavljali v vlogi „glasu vpjočega v puščavi“, prav tako pa nameravajo dati polno podporo delu komisije izvršnega sveta za manj razvite. Po vsem sodeč lahko prav ta komisija v prihodnje pričakuje sprotno sodelovanje, če ga bo le hotela.

Tig

KDAJ BOSTE KUPOVALI KNJIGE ČE NE ZDAJ?
ZDAJ, KO V PRVEM SLOVENSKEM KNJIŽNEM KLUBU

SVET KNJIGE

LAHKO KUPUJETE ZA 25 % CENEJE!

Če pristopite do 25. 9. 1972 lahko dobite knjige celo 50 % ceneje!

Dragi bralci, iz bogatega klubskega programa vam predstavljamo naslednje zanimive knjige — za primer in za to, da bi lahko že nekaj, če želite, takoj kupili po klubskih cenah:

J. Wykoff: **SKRIVNOSTI ZEMLJE**. Običajna cena 72 din, klubska cena 54 din.

Knjiga govori na zelo razumljiv način o zgodovini, razvoju in posebnostih ter prihodnosti našega planeta. 158 str., vezava: krt.

G. Perrault: **RDEČI ORKESTER**. Običajna cena 88 din, klubska cena 66 din.

Izredno razburljiva knjiga o sovjetskih vohunih v nemškem zaledju, ki so odločilno prispevali k razpletu zadnje vojne. Nastala je na podlagi živih pričevanj in avtentičnih dokumentov. 534 str., vezava cpl.

F. Burkhard: **ZDRAVA SPOLNOST — ZDRAV ZAKON**. Običajna cena 42 din, klubska cena 31,50 din.

Knjiga in njena senzacionalna odkritja na podlagi devetnajstih primerov dokazujejo, da je zdravo spolno življenje tudi pogoj za zakonsko srečo, 200 str., vezava cpl.

P. Sherard: **BIZANC**. Običajna cena 85 din, klubska cena 64 din.

Knjiga prikazuje zgodovinski razvoj velikega bizantskega imperija, življenje v njem in bleščečo kulturo, ki se je razvila v zgodnjem srednjem veku. 193 str., vezava cpl.

Brata Grimm: **PRAVLJICE**. Običajna cena 78 din, klubska cena 59 din.

Najnovejša izdaja priljubljenih pravljic bratov Grimm. V desetih knjižicah so zbrane vse najboljše pravljice od Sneguljčice do Peapelke in Rdečeh kapice.

Prvi slovenski knjižni klub SVET KNJIGE je sodobna množična organizacija, ki daje svojim članom možnost nakupa izbranih knjig in plošč po izjemnih cenah, znižanih v povprečju za 25 %.

NOBENE ČLANARINE
NOBENIH OBVEZNOSTI
BREZ OBVEZNE VIŠINE NAKUPA

Edina članska dolžnost je nakup vsaj ene knjige iz ponudbe kluba v vsakem četrtletju. V programu vse vrste literature. Udobno izbiranje doma iz brezplačnega klubskega kataloga in naročanje po pošti. Ali pa kupovanje v sodobno urejenem klubskem centru ob strokovni pomoči svetovalca.

Posebno skrbno izbrana »knjiga četrtletja« se odlikuje v kvaliteti in ceni in pomeni še dodatno ugodnost.

Avtomatično jo dobe tisti člani, ki ne naroče ničesar drugega.

Tudi vam so namenjene te prednosti. Zakaj ne bi tudi vi kupovali tako udobno in sodobno.

Vabimo vas, da nam pošljete izpolnjeno pristopno izjavo po pošti ali pa pridete osebno v klubski center, Ljubljana, Titova 3.

Tistim, ki se boste prijavili po pošti, bomo takoj poslali klubski program za tekoče četrtletje in čekovno knjižico SVET KNJIGE. Ostali pa bodo dobili oboje v klubskem centru. Čekovna knjižica vsebuje 8 čekov, ki so hkrati naročilnice, s katerimi lahko naročate knjige tudi po pošti. Vsak ček je vreden 5 din, čekovna knjižica torej 40 din. Pri vsakem nakupu lahko vnovčite en ček in vaš račun se zmanjša za 5 din. Čekovno knjižico vam bomo poslali po povzetju. Postanite torej član prvega slovenskega kluba SVET KNJIGE!

PRISTOPNA IZJAVA

Z današnjim dnevom postajam član knjižnega kluba SVET KNJIGE in imam takoj pravico do vseh ugodnosti članstva v knjižnem klubu. Moja edina obveznost je, da bom najmanj enkrat v četrtletju kupoval iz bogatega klubskega izbora, bodisi v klubskem centru — bodisi po pošti. Če do srede četrtletja ne bom ničesar kupil, mi, prosim, pošljite »knjigo četrtletja«. Zaenkrat pristopam h klubu za dve leti. Moje članstvo v klubu pa se avtomatično podaljša vsakič za eno leto, če članstva tri mesece pred iztekom pisмено ne odpovem.

Obenem s klubskim programom za to četrtletje in čekovno knjižico SVET KNJIGE pošljite še naslednje knjige po klubskih cenah. (Obkrožite zaželeni naslov):

- Skrivnosti zemlje
- Pravljice
- Zdrava spolnost — zdrav zakon
- Bizanc
- Rdeči orkester

(Prejeli jih boste po poštnem povzetju)
Pristopno izjavo in morebitno naročilo pošljite na naslov:

svet knjige
Ljubljana
Titova 3, p. p. 38/1

Priimek in ime: .....

Datum rojstva: .....

Poklic: .....

Stanovanje: .....

Zaposlitev (naslov): .....

Datum: .....

Podpis .....
(pri mladoletnih starši)

Podčrtajte naslov, kamor želite sprejemati pošto.

POZOR!

Ce boste poslali izpolnjeno pristopno izjavo na naš naslov oziroma prišli z njo v Klubski center SVET KNJIGE, Ljubljana, Titova 3 (odprt je od 8. do 20. ure) do 25. 9. 1972, boste lahko dobili eno od omenjenih knjig samo za polovično ceno!

Nova stanovanja

Mura ima 200 družinskih stanovanj

Pred nedavnim so pričeli v Murski Soboti graditi 32-stanovanjski blok za delavce Tovarne perila in oblačil Mura. To osemnadstropno poslopje bo imelo prvo med „Murinimi“ bloki centralno kurjavo in dvigalo. Enak blok bodo pričeli graditi v naslednjih dneh.

Delavci, ki dobe stanovanje od podjetja, morajo plačati ob vseelitvi deset odstotkov od vrednosti stanovanja. Denar dobijo vrnjen v štirih obrokih po dveh letih. Ta denar vlaga podjetje za nadaljnjo stanovanjsko gradnjo.

Podjetje skrbi tudi za zasebno gradnjo svojih delavcev. Letos so razdelili 71 prsilcem milijon 500 tisoč dinarjev kreditov za zasebno gradnjo.

F. Š.

SEŠLI SE BODO V KRALJEVU

V spomin na 6000 ustreljenih rodoljubov iz vse Jugoslavije je občinski sindikalni svet Kraljevo organiziral lani športno srečanje „Bratstvo in enotnost“.

Na predlog udeležencev tega srečanja je občinski sindikalni svet Kraljevo sprejel sklep, naj bi športna manifestacija postala tradicionalna in naj bi se razširila na udeležence — delavce iz delovnih organizacij Jugoslavije, ne glede na sodelovanje pri športnih igrah. S tem želijo doseči, da bi čim več delavcev počastilo spomin na padle žrtve, istočasno pa bi lahko vzpostavili neposredne stike in izmenjali izkušnje ter s tem prispevali k hitrejšemu razvoju samoupravnega sistema.

V Ptuj je na pobudo občinskega sindikalnega sveta zasedala komisija za šport in rekreacijo in sprejela sklep, da se te manifestacije, ki bo v oktobru, udeleži pet delavcev iz ptujskih kolektivov.

I. A.

PARTIZANSKA
KNJIGA
OBVEŠČAPOTUJOČA
KNJIGARNA

bo v:

- torek, 19. septembra 1972 v DORNBERKU — PRVAČINI,
- sredo, 20. septembra 1972 v NOVI GORICI,
- četrtek, 21. septembra 1972 v ANHOVEM — KANALU,
- petek, 22. septembra 1972 v MIRNU — VETOJBI,
- soboto, 23. septembra 1972 v ŠEMPASU.

NAŠE GESLO: Dobra knjiga v vsako vas!
KINJIŽNI HRAM NA KOLESIH, razstavlja, prodaja, sprejema naročila in prednaročila za knjige, revije in časopise VSEH SLOVENSkih ZALOŽB.

Za staro
in mlado

Pri sestavljanju letošnjega programa predstav je Prešernovo gledališče v Kranju posvetilo posebno pozornost domači dramski ustvarjalnosti, ki jo dopolnjuje sodobna dramska dela in sproščeni gledališki teksti.

Letošnja novost v delu igralcev Prešernovega gledališča v Kranju bodo eksperimentalne predstave malega odra, kot po navadi pa bo poskrbljeno tudi za najmlajše. Pripravili jim bodo priljubljeno igrice Plesoči osliček, razen tega bodo več otroških tekstov pripravili tudi lutkarji in pa mladinski dramski krožki, ki ob pomoči gledališča delujejo na osnovnih šolah.

Redni gostje kranjskega odra — Drama in Mestno gledališče iz Ljubljane ter gledališči iz Celja in Trsta — bodo v okviru rednega programa predstav uprizorili v Kranju 6 del. Vsa slovenska poklicna gledališča pa so obljubila tudi sodelovanje na tradicionalnem tednu slovenske drame, ki bo februarja v okviru praznovanja slovenskega kulturnega praznika. Novost letošnjega tedna bo sodelovanje gledališča iz druge republike s slovenskim delom in nastop nekaterih najbolj kvalitetnih nepoklicnih dramskih skupin. M. S.

V Zasavju še
potrebe po šolah

Ugotovitev, da bi v Toplicah pri Zagorju ob Savi še lep čas ne imeli boljših pogojev učenja, če za preureditev te osemletke ne bi prispevali občani in delovni kolektivi, je več kot prepričljiva. Pred dnevi, ko so ta učni hram izročili svojemu namenu, so predstavniki upravnega odbora sklada vsem prisotnim staršem in preko njih tudi vsem drugim občanom povedali, da so zanj prispevali več kot šest milijonov din, dva in pol milijona posebej pa za novo telovadnico, ki jo bodo odprli novembra.

V celoti pa bodo seveda v Zagorju ob Savi do decembra, ko bo minilo pet let, odkar občani in kolektivi plačujejo samoprisevek, zbrali še nekaj več denarja in z njim zidajo še drugo telovadnico pri zagorski osemletki. Ker pa so potrebe po novih učnih prostorih in nadaljnjem preurejanju in obnavljanju šol v tej občini še dokajšne, so na slovesnosti predlagali, naj bi se na referendumu, ki bo novembra ali decembra, odločali o podaljšanju plačevanja samoprisevka za nadaljnjih pet let. Akcija za to pa bo kajpak še bolj uspešna, če bodo vsi občani natančno vedeli, za kaj bodo v prihodnje še prispevali del svojih osebnih dohodkov oziroma za katere šole. Zavaljo tega bodo v Zagorju ob Savi kmalu pripravili ustrezen program.

Ni vse v gospodarski moči, tudi razumevanje precej odtehta

Lenart v zasranjih Slovenskih goricah. Po ustaljenem in seveda zmotnem prepričanju naj se tu ne bi nič dogajalo. Pogovor teče v sobi direktorja delavske univerze TONETA ŠTEFANCA. Mirni sobi, če odpišemo pritajeno razbijanje nekje pod podom.

„Knjižnico obnavljamo in širimo. Moram reči, da je pri nas matična knjižnica v središču vsega dogajanja in akcij, ki smo jih letos pripravili za mednarodno leto knjige.“

Naj najprej povem, kaj smo že imeli. Knjižnica je pripravila razstavo publikacij ob 80-letnici predsednika Tita, ZKPO pa je prispevala razstavo portretov Božidarja Jakca (oboje v Lenartu). Manjši knjižni razstavi sta bili tudi v Voličini in Gradišču.

V teku je zbiranje prispevkov za nakup novih knjig. Potrkali smo pri vseh delovnih organizacijah, ki jih na žalost v naši občini ni na pretek (največja od njih ima komaj 250 zaposlenih). Šla sva skupaj z vodjo knjižnice Brečo Žorko in v enem samem dnevu zbrala 700 starih tisočakov, kar je — pošteno povedano — preseglo naša pričakovanja. Vidite, da ni vse v gospodarski moči. Tudi razumevanje precej odtehta. Naša „parola“ je bila: Dajte nam denar za nakup take literature, ki bo koristila tudi vašim zaposlenim pri strokovnem in splošnem izobraževanju. Opozoriti moram tudi na posredni propagandni učinek zbiralne akcije: veliko jih je bilo, ki so tako prvič slišali za mednarodno leto knjige.

Potem je bilo tu podeljevanje bralnih značk, kakor povsod po Sloveniji, vendar moram reči, da pri nas zlate bralne značke izjemoma podeljuje matična knjižnica v Lenartu. Za šolarje — dobitnike iz vse občine smo pripravili kulturni program (so-

delovala je mladinska pisateljica Kristina Brenkova), risanje na pločnike pa je zaradi neprimerne vremena, žal, odpadlo.“

„Kakor je slišati, imate za naslednje mesece še veliko načrtov. Kako je z njimi?“

„Za drugo polovico oktobra pripravljamo literarne večere v Lenartu, Gradišču in Benedikt. Decembra bomo imeli regionalno posvetovanje (pričakujemo goste iz vse severovzhodne Slovenije) na temo knjiga in knjižničarstvo. Vso stvar smo si zamislili tako, da bi vsak nekaj prispeval. Ker ima Lenart največ izkušenj pri urejanju knjižnice, bo prav to naš prispevek v mozaik posvetovanja, poleg

Direktor DU v Lenartu Tone Štefanec

organizacije seveda. Prepričani smo, da bodo lenarško srečanje in ugotovitve, ki jih bo prav gotovo navrglo, dobrodošel prispevek k podobnemu republiškemur posvetu, ki je menda v pripravi.“

„Sami ste že nekajkrat poudarili vlogo matične knjižnice v življenju Lenarta in soseske. Kakor je videti, ste veliko razmišljali o odnosih med knjižnico in založbami. Je tako?“

„Naj omenim v zvezi s tem, da smo se na vse slovenske založbe obrnili s prošnjo, naj bi nam brezplačno ali po znižani ceni odstopile določeno število knjig. Nismo naleteli na gluha ušesa. Brezplačno smo dobili okoli 300 knjig.“

Najbolj nas seveda zanima, kakšna bo usoda našega predloga, od katerega si zelo veliko obetamo pri razvoju in krepitevi matične knjižnice. Glede na skromna sredstva, ki jih ima naša knjižnica (in prav gotovo še prenekatera v Sloveniji) za nakup knjig, bi radi videli, če bi nam lahko založbe prodajale knjige ceneje. Morda bi šlo to na ta način, da bi nam dajale knjige s takim popustom, kakor ga dajejo svojim akviziterjem. Naš predlog smo posredovali republiškemur odboru Medna-

rodnege leta knjige. Bomo videli, kakšni bodo rezultati.

Naj za konec še povem, da bodo bralci, ki so si v desetih letih obstoja matične knjižnice izposodili največ knjig, dobili posebna priznanja. Sploh pa bi bilo o delu naše knjižnice „materiala“ za pogovor na pretek. Duša vseh programov je strokovni sodelavec Rudi Pen, ki je drugače sicer pravnik na občini. Kakor slišite (ropot pod tlemi), knjižnico pravkar renoviramo, tako da bomo imeli dovolj prostora za povečanje števila knjig od sedanjih 10.000 na 20.000 in pa novo čitalnico in novo izposojevalnico.“

Morda samo še to: v Lenartu niso mislili „gibati“ samo za mednarodno leto knjige, temveč imajo tudi za prihodnja leta podobne načrte.

TIG

Že 33
podpisnic

Družbeni dogovor o kulturni akciji v občini Radovljica ima že 33 podpisnic — delovnih organizacij. Zadnja dva, ki sta pristopila k temu družbenemu dogovoru pred nedavnim, sta ELAN in LIP Radovljica.

Jeseni bo občinski sindikalni svet sklical na psvet tiste člane iz delovnih organizacij, ki skrbijo za kulturno življenje zaposlenih. V kratkem se bo namreč v Radovljici oblikoval tudi sklad za pospeševanje kulture v delovnih organizacijah. Delovne organizacije, kulturni zavodi in interesne skupnosti so že imenovali v upravni odbor tega sklada 22 svojih delegatov.

S. G.

Veliko posluha
za izobraževanje

Mnogi konkretni podatki kažejo, da imajo v delovnih organizacijah na območju občine Slovenske Konjice letos dokaj dober posluh za izobraževanje zaposlenih delavcev. Gre za vse oblike, to je za strokovno, splošno in družbeno-ekonomsko izobraževanje.

Tako v industrijskem kombinatu „Konus“ strokovne službe in posamezni organi delavskega sveta prav v teh dneh pripravljajo obširne delovne programe za naslednjo sezono. Med drugim bodo strokovno usposobili usnarje in nekatere druge delavce, ki že dalj časa delajo na določenih delovnih mestih v podjetju, pa še nimajo nobene ustrezne izobrazbe. Poseben poudarek bodo dali tudi poučeva-

nju delavcev iz varstva pri delu, saj računajo, da bi v enem letu moralo iti skozi ustrezne tečaje najmanj okoli 500 zaposlenih. Na posebej pripravljenih seminarjih bodo člani delavskega sveta in izvršilnih organov ter komisij dobili potrebno družbeno-ekonomsko znanje, da bi lažje opravljali odgovorne naloge na področju samoupravljanja. Pričakujejo, da bo celotni izobraževalni program sprejel in potrdil centralni delavski svet na eni izmed sej proti koncu meseca septembra.

Na podoben način se pripravljajo tudi v lesnoindustrijskem obratu v Slovenskih Konjicah. Tudi tu je zaposlenih nekaj desetih delavcev, ki že dalj časa delajo pri raznih mizarskih in podobnih strojih in svoje naloge dokaj uspešno opravljajo brez vsake izobrazbe. Zato so se odločili, da bodo pripravili oddelek poklicne šole za odrasle. Glede na to, da večina kandidatov nima končane osnovne šole, so se odločili, da bodo v prvem letniku poslušali predavanja

skupaj z večerno osnovno šolo. Razen te oblike pa se bo v oktobru ali v začetku novembra začel še tečaj za nove, to je nezaposlene delavce, ki se bodo tako priučevali za manj zahtevna delovna mesta.

Za strokovno izobraževanje se močno zanimajo tudi v dveh kovinskih podjetjih, to sta konjiški „Kostroj“ in Kovaška industrija Zreče. V bližnji bodočnosti bodo namreč potrebovali več priučenih strugarjev in rezkarjev, zato so se odločili, da bodo pripravili za kandidate ustrezen tečaj. Razen tega se v obeh delovnih organizacijah zanimajo še za nekatere druge izobraževalne oblike.

Vse to kaže, da je za izobraževanje odraslih v konjiški komuni res veliko zanimanje ter da imajo za to potreben posluh. Zato je razumljivo, da ima domača delavska univerza, ki v večini primerov nastopa kot organizator, dovolj dela za letošnjo jesensko-zimsko sezono.

V. L.

IZOBRAŽEVANJE V ŽELEZARNI RAVNE NA KOROŠKEM

Letos milijon več

Železarna Ravne na Koroškem sodi med tiste delovne skupnosti na Koroškem, ki resnično zgledno skrbijo za izobraževanje in usposabljanje članov delovne skupnosti oziroma za vzgojo novih strokovnjakov. Lani so v tej največji delovni organizaciji na Koroškem namenili za vse oblike izobraževanja skoraj 2,5 milijona dinar-

jev, letos pa so za ta namen določili 3,5 milijona dinarjev.

Železarna Ravne na Koroškem je dobila pred kratkim skoraj 150 novih delavcev. Metalurško industrijsko šolo je končalo 80 slušateljev in si pridobilo kvalifikacijo. Dvoletno priučevanje pa je zaključilo 67 slušateljev, ki so si tako pridobili interno polkvalifikacijo.

Sicer pa je imela Železarna Ravne na Koroškem na srednjih šolah 71, na višjih 25 in na visokih šolah 60 študentov. Največ dijakov, študentov ravske Železarne, je bilo na srednjih tehniških šolah, in sicer na odsekih za metalurgijo in strojništvo. Od 25 rednih študentov, ki so se šolali na višjih šolah, jih je bilo 21 na višji komercialni šoli. Na visokih šolah pa je imela ravska Železarna na metalurgiji kar 22 in na strojni fakulteti 11 študentov, ekonomijo jih je študiralo 9, na fakulteti za elektrotehniko jih je bilo 7, pravo jih je študiralo 5 itd.

Poudariti velja tudi, da se kar 133 članov delovne skupnosti Železarne Ravne na Koroškem izredno izobražuje. Dobro napreduje izredni študij tistih, ki obiskujejo šole, katerih oddelki so na Ravnah na Koroškem, tako na višji šoli za organizacijo dela, na višji tehniški šoli ter na

višji ekonomsko komercialni šoli. (Ma)

Ime in priimek

Naslov

Podpis

1
2
3
4
5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristanelek in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

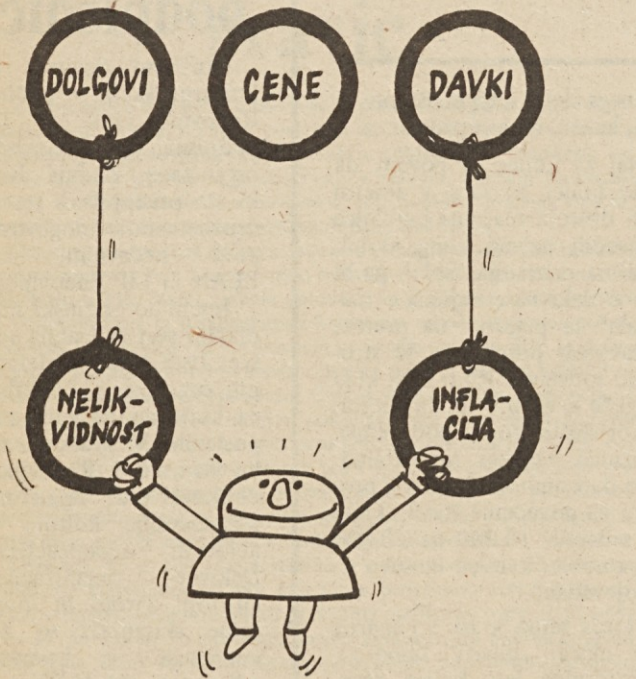
Naročani Delavske enotnosti

Ime in priimek: _____

Točen naslov: _____

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.- din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Kako razkleniti krog težav?

Edina slovenska pomorska luka se bori s precejšnjimi težavami. Promet se prvič, odkar obstaja, zmanjšuje, zaradi nelikvidnosti imajo že od marca blokiran žiro račun in če ne bodo hitro in odločno ukrepali, bodo letošnje poslovanje končali z izgubo. To so dejstva, ki smo jih slišali na skupnem sestanku samoupravnih organov Luke, osnovne organizacije Zveze komunistov, sindikata ter strokovnega in upravnega vodstva podjetja. Že to, da so se v Luki odločili za tako širok posvet, ki se ga je udeležilo okrog sto ljudi, kaže, da težave niso majhne.

Osnovni izvor težav je zmanjševanje prometa, ki ga beležijo letos v vseh jugoslovanskih in tudi v nekaterih tujih lukah. Jugoslovanske pomorske luke so v prvem polletju pretovorile za en milijon ton blaga manj kot lani v enakem obdobju. V koprski luki se je promet zmanjšal za deset odstotkov. V prvih šestih mesecih so pretovorili 660 tisoč ton generalnega tovora, kar je 43 odstotkov letnega plana, nafte pa je bilo 311 tisoč ton — 19 odstotkov manj, kot v lanskem prvem polletju. Glavni razlog za padeč prometa je zmanjšanje jugoslovanskega

uvoza, delež uvoznega blaga pa se giblje v skupnem prometu luke od 50 do 70 odstotkov letnega prometa.

Koprski Luka se je na pričakovano zmanjšanje tovora iz uvoza začela pravočasno pripravljati z večjo usmeritvijo na tranzitni tovar, vendar vsega ni mogla nadoknaditi. Prav tranzit je pomagal, da padeč prometa ni bil še večji. Zahodni tranzit se je v prvem polletju povečal za 38 odstotkov in dosegel 110 tisoč ton, tranzitnega blaga za vzhodnoevropske države pa je bilo 214 tisoč ton. Tranzitnega tovora je bilo torej skupaj 324 tisoč ton, kar ponovno dokazuje, da so perspektive koprške luke v posredovanju čezmorskega tovora za bližnje vzhodno in zahodnoevropske dežele.

Tranzitni promet prinaša ne le koprski, ampak vsem jugoslovanskim lukam in vsej državi pomembne blagovne tokove, ki pa jih, žal, pri nas ne znamo dovolj ceniti. Naše luke že dolgo ugotavljajo, da na tem področju nimamo izdelane prometne politike. Zato smo nemočni v konkurenčnem boju z drugimi obmorskimi deželami. Znano je, da mnoge države, med njimi Italija in Zahodna Nemčija, tranzitni promet posebej stimulirajo. Tega pri nas ne delamo. Jugoslovanske luke se zato bojijo, da se nam bodo tranzitni prometni tokovi v celoti izmuznili iz rok.

Letošnje zmanjšanje prometa v naših lukah se seveda pozna tudi pri finančnem poslovanju, še posebej, ker so se stroški poslovanja precej povečali. V koprski luki na primer za 30 odstotkov. Poleg porasta cen je na povečanje stroškov vplivala revalorizacija osnovnih sredstev. Posebno občutljivo področje predstavljajo osebni dohodki. Specifična struktura zaposlenih v težkih pogojih dela zahteva namreč ustrezno nagrajevanje. Zaradi velikega deleža osebnih dohodkov, ki predstavlja 43 odstotkov celotnega dohodka, je luka zelo občutljiva za porast življenjskih stroškov. V letošnjem prvem polletju so se sredstva za osebne dohodke povečala za 16 odstotkov, povprečni osebni dohodki pa so se v začetku leta gibali okrog dva tisoč 500 dinarjev. Ob koncu polletja so se zmanjšali na dva tisoč 280 dinarjev, kar je nad republikim povprečjem. Samo-

upravni organi in družbenopolitične organizacije v Luki menijo, da bi morali osebni dohodki v vsakem primeru ostati na sedanji ravni, sicer bi se znašli v še večjih finančnih težavah.

Normalno finančno poslovanje Luke letos močno ogroža tudi likvidnost, ker poslovni partnerji svojih obveznosti ne poravnajo pravočasno. Kot ugotavljajo, poslovni partnerji svojih obveznosti do Luke niso v celoti prijavili, medtem ko je

vanske luke namreč danes omogočajo odvijanje tranzitnega prometa s tem, da žrtvujejo 40 milijonov dinarjev iz svoje letne akumulacije. Posebne napore naj bi v Luki vložili v rešitev problema nelikvidnosti. Strokovne službe naj bi zato čimprej predložile samoupravnim organom sanacijski načrt, ki bi zagotavljal, da bi pred koncem leta dosegli deblokiranje žiro računa. V nasprotnem primeru bi Luko zadele sankcije, ki jih

MODNA HIŠA
S POSLOVNIMI ENOTAMI V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

Luka ob multilateralni kompenzaciji to dosledno storila. Posledica je blokiran žiro račun, čeprav so njene terjatve ves čas večje od dolgova. Zlasti ji neravno plačujejo svoje obveznosti posredniki pri deviznih poslih. Upajo, da bo tu rešitev prinesel novi zakon o deviznem sistemu, ki zmanjšuje rok za devizna plačila iz 90 na 60 dni. Da bi izboljšali gospodarski položaj podjetja, nameravajo v Luki seveda vsestransko ukrepati. Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije menijo, da morajo biti ukrepi prvenstveno usmerjeni v povečanje luškega prometa, ker je to najrealnejša in trajna osnova za izboljšanje ekonomskega položaja. Povečanje prometa naj bi dosegli s prožnejšo komercialno politiko, izboljšanjem kvalitete uslug in nadaljnjim povečevanjem tranzita, ki pa mu mora naša družba posvetiti več skrbi. Družbena skupnost naj bi lukam zagotovila vsaj delno kompenzacijo za zmanjšano akumulacijo zaradi tranzita. Jugoslo-

predvideva zakon o službi družbenega knjigovodstva. Med drugim bi morali izplačevati 90-odstotne osebne dohodke.

Pri razvojni investicijski politiki bodo v koprski luki vztrajali pri začrtani poti, ker bi se, če bi od tega odstopili, lahko znašli še v večjih težavah. Promet doživlja namreč povsod po svetu velikanske spremembe, tehnologija in načini transporta se hitro spreminjajo in temu je treba kolikor toliko slediti, sicer bi izgubili prometne tokove. Nove zmogljivosti bo koprski Luka tudi v prihodnje gradila s sodelovanju s poslovnimi partnerji ter s krediti, ki jih lahko najame na osnovi republiškega zakona o financiranju infrastrukture.

Hkrati z ekonomskimi bodo v Luki izpeljali še številne druge ukrepe. Poleg zunanjih vplivov so na sestanku ocenili kot vir težav v poslovanju še vedno premajhno zavzetost kolektiva za racionalnejše poslovanje in za doslednejše spoštovanje delovne discipline.

— Le pogledj, s kakšno lahkotnostjo telovadi na krogih...!

I. ANTIC

Jubilej gradbincev

Ta mesec mineva četrto stletje od ustanovitve Gradbenega podjetja Dravograd, ki se je z leti razvilo v najmočnejšo delovno organizacijo v tej koroški občini. Jubilej bodo dravograjski gradbinci proslavili s pomembno delovno zmago — z začetkom redne proizvodnje v novi tovarni betonske strešne opeke v Otiškem vrhu pri Dravogradu.

Z deli na gradbiščih v Dravski dolini je začelo pred 25 leti okrog 20 delavcev, zdaj pa jih zaposlujejo že 500. Dravograjčani so delali na začetku na elektrarnah na Dravi, nadalje v Velenju, Šoštanj in Mariboru ter na Ravnah na Koroškem. Zadnje čase pa gradijo le na Koroškem in v Mariboru.

Zadnja leta so v podjetju kupili precej nove opreme in mehanizacije, v Dravogradu in v

Mariboru so uredili centralni betonarni, ustanovili so pa tudi lastni projektivni biro, da bi tako lahko podjetje nudilo kompletno ponudbo za izgradnjo posameznih objektov, to je od načrtov do izvedbe.

Gradbinci iz Dravograda imajo zadnja leta polne roke dela. Za letos imajo v načrtu ustvaritev 60 milijonov dinarjev realizacije in vse kaže, da bodo predvidevanja tudi uresničili, saj je bila polletna realizacija za 10% višja od planirane, pa čeprav so imeli dokajšnje težave pri oskrbi z nekaterimi reprodukcijskimi materiali, posebej še s cementom.

S tem, ko so začeli v okviru Gradbenega podjetja Dravograd v večji meri razvijati tudi proizvodnjo gradbenih materialov in ko načrtujejo za prihodnje še večji razmah dejavnosti podjetja,

vse bolj potrebujejo posebni razvojni oddelek. Dravograjski gradbinci pa se zdaj ob jubileju znova zavzemajo za hitrejši razvoj gradbene operative in industrije gradbenega materiala na

Koroškem, kar bi zagotovila že tesnejša poslovno tehnična povezanost, sicer pa je oblik za sodelovanje veliko. Vendar pa je bilo, kot poudarjajo v Gradbenem podjetju Dravograd, doslej premalo pobud in prizadevanj, da bi gradbena operativna in industrija gradbenega materiala, kolikor je na Koroškem pač je, tesneje sodelovali.

(EK)

KAKO SANIRATI LETOŠNJE GOSPODARJENJE V ZASAVSKIH PREMGOVNIKIH

SKRIB VSEGA KOLEKTIVA

Vse kaže, da se bo treba kmalu odločiti, kaj narediti z zagorskim rudnikom, ki ima ob koncu julija že skoraj 4,5 milijona din izgube, ali skoraj toliko, kot je znašal ostanek dohodka vsega podjetja ob polletnem zaključnem računu. Sicer pa je zavoljo pičle julijske proizvodnje v Zasavskih premogovnikih ostalo za sklade samo poldrug milijon din

Osrednji delavski svet zasavskih premogovnikov, ki se je pred kratkim sešel na prvo sejo po krajšem poletnem premoru, ni mogel drugega, kot da je soglašal s predlogom rudniškega odbora sindikata, naj strokovne službe podjetja nemudoma prouče položaj zagorskega rudnika in pripravijo oceno, da bi na osnovi te lahko razpravljali in dali predloge za sanacijo poslovanja v tej osnovni delovni enoti pa seveda tudi gospodarjenja podjetja kot celote.

Na kolektiv zasavskih premogovnikov se zlepa ni zgrnilo toliko temnih oblakov kot letos. Kupci jim dolgujejo nad 55 milijonov din, za izplačila osebnih dohodkov v minulih treh mesecih so si morali sposoditi bodisi pri republiškem rezervnem skladu bodisi pri banki že okoli 30

milijonov din, za septembrsko izplačilo si bodo morali spet sposoditi najmanj osem milijonov din, njegov denar pa obračajo kupci, med njimi v prvi vrsti termoelektrarna. Zavoljo tega je povsem umestno vprašanje, ali ne bi bilo bolj pravilno, če bi kredite za izplačila osebnih prejemkov zasavskih rudarjev najeli njegovi največji dolžniki, termoelektrarna in drugi?

Od januarja do konca julija so nakopali samo okoli 971.000 ton premoga, primanjkljaj znaša že okoli 20.000 ton, z izpadom avgusta pa menda že 30.000 ton. Manjši izkop pa seveda pomeni manjši dohodek in manjši ostanek dohodka in manjše prejemke rudarjem. Še pred polletjem letom je delalo v neposredni proizvodnji okoli 2170

rudarjev, danes jih je za več kot 170 manj. Ker jame niso mehanizirane oziroma niso dovolj, je živo delo še vedno bistven element proizvodnje. Že res, da bodo v podjetju počeni s tem mesecem začeli obratovati tudi ob sobotah in da bodo delali ob teh dneh bržkone vse do konca tega leta, vprašanje pa je, ali bodo lahko dohiteli zamujeno in vsaj deloma izpolnili letošnji načrt. Osrednji delavski svet je prav tako soglašal s sklepom, naj strokovni kolegij pripravi ta mesec globalno oceno možnosti nekaterih najpomembnejših odkopov v jamah, ki bi jo uresničevali prihodnje leto iz sredstev amortizacije. Ker pa teh sredstev ni dovolj, bo ta akcija dala samo delne rezultate.

Izhod iz sedanjega položaja

vidi kolektiv v popolni modernizaciji jam in transporta in drugih naprav. Za to pa bi potrebovali znatna sredstva, v obliki posojil in in kreditov. Kdaj jih bodo lahko najeli, pa danes še ni znano. Premog bo prihodnje tedne postal najbolj iskano gorivo tako za potrebe industrije kot za široko potrošnjo. Ni pa nobenega dvoma, da ga zasavski rudarji ne bodo mogli nakopati dovolj, ker njihova jamska delovišča niso pripravljena na kdove kakšno večjo proizvodnjo. Morda ne bo odveč omeniti, da je osrednji samoupravni organ sprejel tudi sklep o uvajanju nekoliko bolj stimulatивnejšega nagrajevanja na širokem čelu trboveljskega rudnika, čez dober mesec pa bo ugotavljal njegove rezultate.

Nevsakdanji rekorder v šoštanjski usnjarni

Starejši člani delovnega kolektiva Tovarne usnja Šoštanj kar niso mogli verjeti, da se je „starosta tovarne“ Anton Arzenšek odločil, da bo ostal doma.

Delo tega nevsakdanjega jugoslovanskega delovnega rekorderja je v šoštanjski usnjarni trajalo kar 58 let. In še to: vse življenje je Anton Arzenšek delal v enem podjetju!

V šoštanjski tovarni usnja se je zaposlil Anton Arzenšek leta 1914. Oče je bil v usnjarni obratovodja in takrat komaj 14 let staremu fantu tudi prvi učitelj. 1944 leta je odbor Osvobodilne fronte zadolžil Antona Arzenška, da ob koncu vojne očuva tovarno. Takrat so ga določili tudi za upravnika tovarne, vendar ob osvoboditvi ponujenega mesta delegata tovarne ni sprejel, pač pa se je odločil za dolžnost tehničnega vodje. To delo je opravljal v šoštanjski usnjarni vse do leta 1962, ko je odšel v pokoj. Vendar pa ni prenehal delati. Še naprej je prihajal v tovarno in delal kot svetovalec. Bil je vseh 58 let v tovarni, in to toliko časa, kot je bilo to potrebno.

Šoštanjska Tovarna usnja si je v obdobju, ko je bil Anton Arzenšek tehnični vodja, priborila številna priznanja in diplome.

Vpeljal je več novih postopkov v tovarni. Razvil je postopek za skrajšanje proizvodnega procesa pri nezmanjšani kvaliteti. Pri težkih podplatih je, na primer, skrajšal strojni proces od 77 na 7 dni itd. Sam je vseskozi opravljal vse poskuse v laboratoriju.

M. L.

Kaj čaka olimpijske igre?

Ugasnili so plameni XX. olimpijskih iger. Veliko je vtisov, veliko nepozabnih doživetij. To je bila olimpiada rekordov. In imenitno so se postavili tudi gostitelji, ki so z odlično organizacijo in športnimi objekti na najvišji ravni pripomogli oziroma prispevali svoj delež k poplavi novih svetovnih in olimpijskih rekordov.

Vsekakor stoje organizatorji prihodnje o'limpiade pred izredno zahtevno nalogo. Človek nehoti podvomi, če bodo prireditelji sploh še kdaj lahko dali toliko od sebe. In še veliko bolj dvomi v to, da je možno organizirati olimpijske igre bolje v primerjavi z letošnjimi v Muenchnu.

Pa bodi hvale dovolj, saj smo si glede tega tako ali tako vsi več ali manj edini. V ospredje silijo namreč druga vprašanja, ki so iz leta v leto bolj aktualna in ki terjajo povsem jasne in nedvoumne opredelitve: gre za vprašanje amaterizma in sodelovanja na olimpijskih igrah (je vrhunski športnik sploh lahko še amater?), za vprašanje načela Pierra de Coubertina „važno je sodelovati“ (o rezultatih odločajo že tisočinke sekunde, nekaterim se ni dalo na zmagovalni oder, ker so si priborili „le“ srebrno odličje!), vprašanje razsežnosti iger oziroma števila nastopajočih in ne navsezadnje vprašanje varnosti nastopajočih, kar seveda predstavlja problem zase.

Res je: vsa ta vprašanja so pravzaprav plod oziroma odraz današnjega dne. Civilizacije, medsebojnih odnosov in političnih težnj, ki vse bolj kruto posegajo tudi na področje športa, ki naj bi služilo izključno le zbliznavanju, spoznavanju in utrjevanju prijateljstva.

No... nesmiselno bi bilo tarnati nad današnjim svetom in živeti od spominov na „stare čase“, ko je bila največja čast nastopiti v olimpijski areni. Svet se vrti dalje, čas teče, treba je misliti na jutrišnji dan.

In kakšna usoda čaka olimpijske igre v prihodnje? Nihče še ne ve odgovora na to vprašanje. Vemo le to, da bo potrebno s tem v zvezi marsikaj temeljito spremeniti in s tem prilagoditi športno srečanje na najvišji ravni razmeram, v katerih živimo.

Nedvomno bo potrebno na primer enkrat dokončno (in seveda nedvoumno) razčistiti vprašanje amaterizma in profesionalizma. Po dosedanjih merilih lahko na olimpiadi nastopajo in tekmujejo le amaterji, medtem ko je profesionalcem prepovedan vstop v olimpijsko arenjo. In kdo so amaterji in kdo profesionalci? Med temi ni več prave meje in prav v tem je jedro problema. Dejstvo namreč je, da vrhunski športnik, pa naj gre za katerikoli šport, ne more biti čisti amater, saj mora svoje življenje popolnoma in v celoti prilagoditi treningom in tekmovalnim. Delati mora sedem in ne pet dni na teden, odpovedovati se mora stvarim, ki štejejo k vsakdanjemu življenju drugih ljudi, postati mora čimbolj „človek iz epurvet“. To z drugimi besedami pomeni, da se vrhunski športnik in amaterizem razhajata in da bo sčasoma razkorak med njima še veliko večji.

Kaj čaka torej olimpiade v prihodnje? Bodo tudi naslednje olimpijske igre v Ameriki dostopne le „čistim amaterjem“? Mar ne bi kazalo srečanja najboljših športnikov vsega sveta le nekoliko „modernizirati“ in prilagoditi stvarim, ki jih prinaša čas? In ne navsezadnje: mar ne bi kazalo olimpijske igre nekoliko decentralizirati in s tem med drugim odpreti vrata tudi športom (tenis, namizni tenis itd.), ki danes še niso na programu olimpijskih iger?

ANDREJ ULAGA

Turnir Gorenja v malem nogometu

V soboto, 2. 9. 1972, je bil v Velenju turnir v malem nogometu, ki so se ga udeležile združene tovarne Gorenja. Sindikalna podružnica matične tovarne Gorenje v Velenju je pripravila ta turnir v okviru priprav za svoje nogometne, ki bodo odšli na povratno srečanje k Bauknechtu v Zahodno Nemčijo.

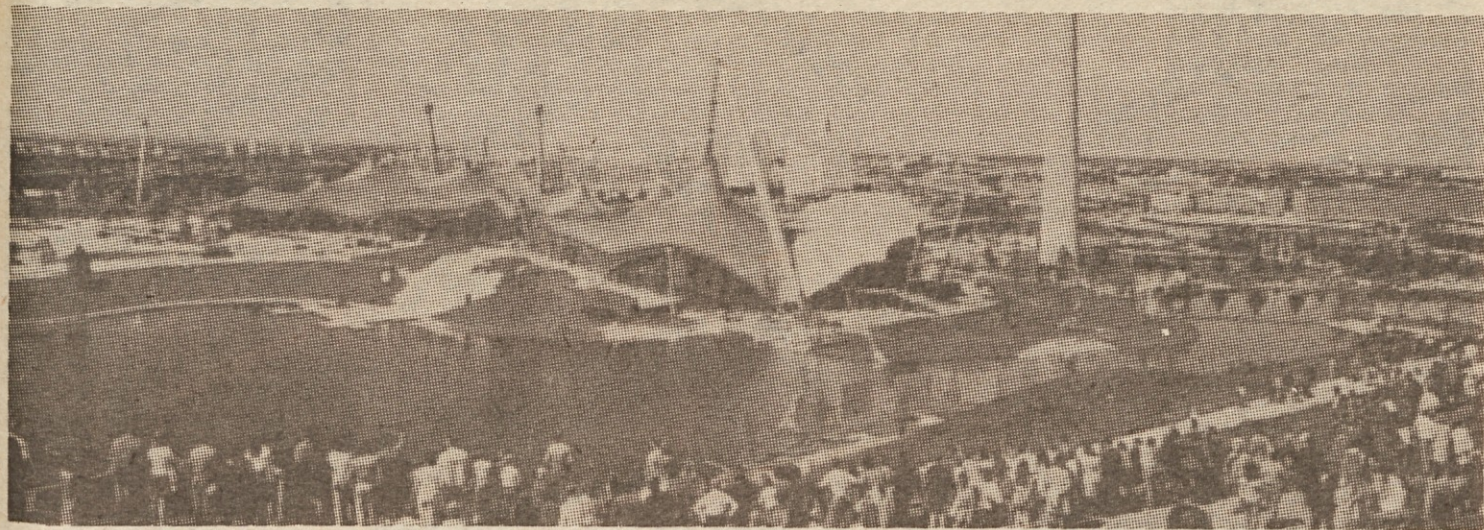
Turnir je lepo uspel, saj so ekipe Tovarne Muta, Fecro Slovenj Gra-

dec in enota Gorenje Velenje prikazale dopadljiv nogomet. Ekipe so dobile tudi spominske pokale.

Rezultati: Fecro Slovenj Gradec : Gorenje Velenje 2:2, Tovarna Muta : Fecro Slov. Grad. 3:0, Gorenje Velenje : Tovarna Muta 8:1.

Vrstni red: 1. Gorenje Velenje 3 točke, 2. Tovarna Muta 2 točki, 3. Fecro Slov. Grad. 1 točka.

HINKO JERCIC

V olimpijskem naselju sicer ni več najboljših športnikov vsega sveta, bo pa še dolgo časa polno radovednih turistov, saj gre nedvomno za najpopolnejši in obenem najlepši športni park na svetu.

Zmagovalec Garant Polzela

Občinski sindikalni svet rekreacijo sta pripravila sindikalno tekmovalno tekmovalje v malem

Nanosovi strelci ob 25-letnici podjetja

Ob 25-letnici trgovskega podjetja „Nanos“ Postojna je te dni OSZ Postojna na strelišču za Šovičem organizirala interno prvenstvo delavcev tega podjetja v streljanju z zračno in MK puško, ki se ga je udeležilo pet štiriclanskih ekip oziroma 26 strelcev.

Rezultati: Ekipno: PE Železnina Postojna 530 krogov od 800 možnih, 2. PE Tekstil Postojna 425, 3. Obrat Koper 420, 4. Obrat Postojna 356, 5. Obrat Pertorož 309 krogov.

Posamežno: 1. Alojz Bajc (Železnina) 133 krogov od 200 možnih, 2. Žužek (Žel.) 133, 3. Kovač (Žel.) 132, 4. Požar (Žel.) 132, 5. Jakomin (Koper) 126 krogov itd.

Malokalibrska puška – leže: 1. Aleksander Malnaršič (PE Tekstil) 60 krogov od 100 možnih, 2. Crnigoj (obrat Postojna) 59, 3. Kovač (Železnina) 56, 4. Požar (Žel.) 55, 5. Semič (Koper) 47 krogov itd.

Tekmovalje je potekalo brez zastojev pod vodstvom sodnikov iz Postojne. Razglasitev rezultatov in zaključek pa sta bila v prostorih postojnske Delikatese. EDVARD PROGAR

ŠPORTNE IGRE OBSS GORNJA RADGONA

NAJVEČ EKIP V KEGLJANJU

Ta mesec se bodo pričele športne igre občinskega sindikalnega sveta Gornja Radgona za letošnje leto. Predstavniki sindikalnih organizacij bodo tekmovali v devetih športnih panogah, in sicer v kegljanju, streljanju, odbojki, malem nogometu, rokometu, namiznem tenisu, športnem ribolovu, krosu na dva kilometra in v šahu. Vsega skupaj se je za letošnje igre prijavilo 350 tekmovalcev oziroma kar 65 ekip. Največ ekip se je prijavilo za tekmovalje v kegljanju (10) in najmanj za tekmovalje v krosu in rokometu (5).

Večina tekmovalj, ki jih bo organizirala komisija za šport in rekreacijo pri ObSS Gornja Radgona, bo na igriščih Radgone in Radencev, le tekmovalje v športnem ribolovu bo v Lutvercih.

Vse zmagovalne ekipe bodo prejele pokale v trajno last, drugo in tretjevrščne ekipe pa diplome oziroma priznanja. Tista osnovna sindikalna organizacija, katere ekipe bodo osvojile največ točk, pa bo za leto dni prejela velik prehodni pokal. Minuli dve leti so si priborili prehodni pokal športniki Industrijskega podjetja Elrad. Si ga bodo tudi to pot?

nogometu. Tekmovalja se je udeležilo kar 23 ekip. V finalni tekmi je Garant Polzela dobil srečanje proti SIP iz Šempetra s 3:0 brez borbe. Ob napovedanem času so prišli le trije igralci SIP na igrišče in sodnik Koler srečanja ni mogel pričeti. Čakali so še nekaj minut, nato pa je sodnik tekmo odločil s 3:0 v korist Garanta iz Polzele.

Vrstni red: 1. Garant Polzela,

2. SIP Šempeter, 3. Sigma Žalec itd. Sedaj so se že pomerili v sedmih športnih panogah. Skupno pa vodi SIP pred Tovarno nogavic Polzela, Tekstilno tovarno Prebold, Feralitom iz Žalca, Juteksom Žalec itd. Do kraja letošnjih športnih delavskih iger v žalski občini se bodo pomerili še v kegljanju posamezno, atletiki in odbojki.

TONE TAVČAR

Največja izbira konfekcije v Trstu

Rekreacija — namen, pomen in napotki

Povzetek iz predavanj, ki jih je imel profesor Drago Ulaga na skupščinah odborov za rekreacijo železničarjev v Mariboru, Ljubljani in Postojni

Pri naših razmišljanjih gre to pot za železničarje, za fizične in umske delavce, za mlade in starejše — za take, ki imajo zelo različne navade, potrebe in interese. Tudi njihov odnos do rekreacije je zaradi različne vzgoje v mladih letih zelo različen.

V bistvu gre vsekakor za človeka, ki mu želimo izboljšati njegovo življenje — da bo zdrav, da bo imel tudi kaj razvedrila, da bo užival v duhovnih dobrinah, da njegovo življenje ne bo prazno, in zlasti še, da bo zdrav in čil dočakal zasluženi pokoi.

Bernard Shaw je kritično ugotovil, da smo znali ljudje odlično organizirati en del življenja — tisti del, ki ga imenujemo delo, da pa smo pozabili na drugi del, na prosti čas, počitek, razvedrilo in obnovo sil. V preteklosti so skrbeli za strokovno izobrazbo in za disciplino na delovnem mestu, danes pa je

treba misliti tudi na prosti čas, kajti treba je bolj kot kdajkoli čuvati živce, utrjevati zdravje in se permanentno izobraževati. Na železnici mora vse delovati precizno, kakor švicarska ura, zato morajo biti železničarji vsak dan, ko nastopijo službo, čili, spočiti in v vsakem pogledu bistri.

Naši predniki so bili tako vzgojeni, da so mislili, da je vse nekako usojeno, vnaprej zapisano; mi pa vemo, da je usoda v naših rokah, da je vsakdo sam svoje sreče kovač. Kdor živi v skladu z zakoni narave, kdor je zmeren v jedi in pijači, kdor se vsak dan po malem utrjuje in si vzame kaj časa za oddih v naravi, za razvedrilo in obnovo sil, bo imel več od življenja in bo delal z veseljem vse do visoke starosti. Kdor pa začne jutro s škodljivimi poživili (nikotin, alkohol, kava), kdor presedi ves dan za delovno mizo, kdor pro-

daja ves svoj prosti čas (prekome dodatno delo!), bo kaj kmalu opešal. To so preproste stvari, ki jih potrjujejo tako izkušnje kakor tudi znanstvene raziskave.

Nedavno smo doživeli v Jugoslaviji zgled, ki prepričljivo potrjuje naše teze. Pročjavljali smo življenjski jubilej našega prvega delavca, ki opravlja vse težke in odgovorne državniške naloge, predsednika republike. Ob življenjskem jubileju predsednika Tita smo lahko zvedeli marsikaj o njegovem osebnem odnosu do rekreacije in športa. Kot mlad fant se je tovariš Tito ukvarjal v prostem času s študijem, ukvarjal pa se je tudi s sabljanjem, rokoborbo in drugimi športi. V sabljanju je bil odlično izurjen, saj je dosegel na vojaških tekmovalnih vidna mesta. Ko je delal v Kamniku, se je vpisal v telovadno društvo, kjer se je uril v prostih vajah in

telovadbi na drogu in bradlji. V feljtonu „Jutro na Brionih“ pripoveduje Vladimir Dedijer o tem, kako je delal predsednik Tito tudi take umetnije v vodi; kakor je staja na rokah. Zlasti pa je pomembna njegova izjava o športni rekreaciji: „Kadar sem utrujen, streljam v tarčo. Važno je, da človek vedno kaj počne. Strašno je biti brez dela. V življenju mi je neznanstvo koristilo, da sem se kot pomočnik začel zanimati za šport in se ukvarjal z rokoborbo in nato s sabljanjem. To drži človeka pri močeh.“

DELO OHRANJA ORGANE

V znanosti se vedno znova sklicujejo na ugotovitve, da delo ohranja organe. To velja tako za mišice, srce, krvno ožilje in dihalo kot tudi za cen-

tralni živčni sistem, za možgane. Ker pa je naše poklicno delo navadno enostransko, ker delajo nekateri samo umsko, ker so živčno preobremenjeni, drugi pa delajo predvsem fizično, je razumljivo, da je slehernemu potrebna kompenzacija v obliki ustrezno izbrane rekreacije.

Razumljivo je, da imajo prodovni delavci drugačne potrebe od osebja na vlakih, le-to pa spet drugačne potrebe od tistih, ki preživijo vse delovne ure dneva ali noči v pisarnah. Živčno preobremenjeni so potrebni miru, sprostitve, bivanja v gozdu, ribolova in podobnega, fizični delavci pa morda predvsem prijetne družbine, recimo pri kegljanju ali balinanju, mladi tudi pri nogometu. Potrebni pa so kajpada tudi kulturnih aktivnosti: branja, petja, šaha in sploh sodelovanja v kulturno umetniških skupinah.

Da bi bil človek stalno pri

močeh, tudi v letih staranja, mu je nenehno potreben trening, fizični in umski. Izredno poučen je eksperiment, ki ga je opravil švedski raziskovalec dr. Astrand. Izbral je prostovoljce, ki so šest tednov samo ležali in živeli brez vsakega gibanja. Po končanem eksperimentu je ugotovil, da jim je srce opešalo za 40%, da so mišice izgubile moč, da je bilo v kosteh manj apnenca in da se je zmanjšala količina krvi. Nasprotno pa je zdravnik ameriških astronautov dr. K. Cooper dokazal, da lahko s športnim treningom izboljšamo krvno oživilje, srce in pljuča. Pomembna je tudi njegova ugotovitev, da imajo tisti, ki se redno ukvarjajo z aerobnimi vajami, skoraj liter več krvi. Skratka, gre za spoznanja, ki jasno pričajo, da je vredno skrbeti za fizično kondicijo, za čilost in delovno sposobnost.

(KONEC PRIHODNJIČ)

V prostorih uredništva se bosta prihodnje sredo, 20. septembra, sedmič zavrta bobna sreča za vse stare in nove naročnike ter za zbiralce naročnikov. Žal, žrebanja ni bilo ta teden, čeprav smo ga napovedali v 33. številki DE, in sicer zato ne, ker tokrat nismo uspeli še dobiti dveh glavnih nagrad. Kljub vsemu bo žrebanje še vedno po propozicijah, ki smo jih objavili na začetku naše igre. Takrat smo povedali, da bo žrebanje vsakokrat med 15. in 20. v mesecu. Tako nismo prekršili vnaprej napovedanih pravil, čeprav žrebanja ni bilo ta teden, naročnikom in zbiralcem naročnikov pa smo s tem dali možnost, da v tem tednu še pohitijo in se vključijo v našo igro.

NE POZABITE TOREJ, DA BO ŽREBANJE 20. SEPTEMBRA OB 12. URI V PROSTORIH UREDNIŠTVA DE, LJUBLJANA, DALMATINOVA 4, IZID ŽREBANJA PA BO OBJAVLJEN NA ZADNJI STRANI NAŠEGA ČASOPISA 23. SEPTEMBRA.

Tudi v VIII. kolu smo izžrebali deset starih in novih naročnikov, ki imajo plačano naročnino za 12 mesecev. Vsak, ki ga bo določil žreb, bo dobil kolekcijo kozmetičnih preparatov, darilo tovarne LEK Ljubljana.

Izžrebali bomo tudi dva kupona zbiralcev naročnikov. Vsak bo prejel ISKRIN električni gramofon.

Ni več veliko časa do konca naše nagradne igre, saj jo bomo zaključili 20. novembra, ko bo Delavska enotnost praznovala 30. obletnico svojega izhajanja. Zato pohitite in se naročite na naš časopis. Treba vam je samo izrezati naročilnico, ki jo to pot najdete na 9. strani, in jo poslati na naš naslov. Razen tega pa morate seveda vplačati naročnino na naš časopis za 12 mesecev, to je 26 dinarjev.

Za zbiralce naročnikov so propozicije že mnogim več ali manj jasne. Vsakdo, ki zbere med svojimi znanci, sodelavci ali prijatelji 5 naročnikov, ki tudi poravnajo naročnino na naš list za 12 mesecev, dobi kupon, s katerim sodeluje v naši nagradni igri. Čim več naročnikov, tem večja možnost za nagrado!

Tako naročnikom kot zbiralcem naročnikov se uničijo samo tisti kuponi, ki so bili izžrebani, vsi drugi pa ostanejo v bobnu do naslednjih žrebanj.

Še na nekaj moramo spomniti. V naši nagradni igri smo pripravili nagrade tudi za občinske sindikalne svete, ki širijo svoj list Delavska enotnost med članstvom. Prav v dnevih praznovanja 30. rojstnega dne Delavske enotnosti bomo nagradili:

- 2 občinska sindikalna sveta, na območju katerih se bo letos najbolj dvignil odstotek naročnikov na Delavska enotnost v primerjavi s številom zaposlenih;

- občinski sindikalni svet, na območju katerega se bo letos najbolj dvignilo absolutno število naročnikov.

Uredništvo Delavske enotnosti želi, da bi jubilej sindikalnega tednika praznovalo čim več naših prijateljev, sodelavcev, naših naročnikov. Nagrade, ki smo jih pripravili za naše žrebanje, naj bi bile spodbuda, da bi se ta krog čimbolj razširil. Razen tega, da ima vsak stari in novi naročnik ter vsak zbiralec naročnikov vsak mesec možnost, da mu žreb dodeli nagrado, pa vas Delavska enotnost tudi sproti seznanja z vsemi dogajanjmi v sindikatih, v vaši delovni organizaciji, v vašem kraju.

UVRSTITE SE ČIMPREJ V KROG NAROČNIKOV NA DELAVSKO ENOTNOST!

Od bograča do indijske svile ...

Letošnji jesenski zagrebški velesejem sodi med največje sejemске prireditve v Evropi. 270.000 kvadratnih metrov razstavnega prostora in 6.300 razstavljalcev pričajo o velikem zanimanju domačih in tujih proizvajalcev za to zagrebško prireditev. 63 let že prirejajo v Zagrebu velike sejme in ta zadnji je že 97. po vrsti. Na sejmju razstavlja 1.300 podjetij iz Jugoslavije in 5.000 razstavljalcev iz 58 držav. Domači razstavljalci na 165.000 kvadratnih metrih, tuji pa na 105.000. Na sejmju je tudi 39 nacionalnih kolektivnih razstav. Med domačimi razstavljalci prevladujejo proizvajalci elektroindustrije, ki jih je 294. Sledijo strojna industrija z 236 in tekstilna z 201 razstavljalcem. Vsi razstavniki so polno zasedeni in zgotovi se, da podjetje, ki želi razstavljati, čaka na prostor tudi več let.

Dež, ki je minulo soboto v Zagrebu padal ves dan, ni prav nič zmanjšal števila obiskovalcev velesejma. Parkirni prostori so bili polni do zadnjega kotička. En dan je za obisk tako velikega sejma, kot je jesenski zagrebški, odločno premalo. Obiskovalci si pač izbirajo ogled vsak po svoje. Ene zanima le določena zvrst in poiščejo samo tiste razstavljalce. Večina pa si ogleduje kar po vrsti, dokler ne poteče čas, ki so ga namenili obisku. Tudi sam sem bil

Rotor Francisove turbine, ki jo razstavlja Litostroj, zaradi svojih razsežnosti še posebej vzbuja pozornost obiskovalcev

Sedaj je papirni stroj IV v Sladkogorski na Sladkem vrhu še vedno najnovejši in najmodernejši. Najkasneje prihodnje leto bodo imeli že nov, še modernejši papirni stroj. Proizvodno halo zanj že gradijo - Foto: A. AGNIC

med tistimi drugimi; le s to razliko, da sem se ustavil za malo dlje pri dveh slovenskih podjetjih.

Kranjska Iskra razstavlja na zagrebškem velesejmu že vsa leta svojega obstoja, saj pri Iskri smatrajo, da je prav zagrebški velesejem najpomembnejši v naši državi in zato zasluži njihovo največjo pozornost.

„Letos smo povečali razstavniki prostor na 400 kvadratnih metrov,“ je povedal predstavnik Iskra-Commercea Venčeslav Krč. „Največje zanimanje obiskovalcev vzbujajo doslej novi prenosni televizorji, barni televizorji ter avtomatsko kegljišče. Kupci pa se zanimajo predvsem za stikalno tehniko, videokorderje in telefonske aparate.“

Iskra redno sodeluje in vseh večjih sejmih doma in tudi v nekaterih evropskih državah.

„Udeležujemo se pač tistih sejmov, od katerih pričakujemo korist. Veste, na sejmih se le redko sklepajo pogodbe, toda navežejo se stiki in dogovorijo sestanki. Vidite, ravno pri sosednji mizi so na takem ugodnem obisku predstavniki severne Koreje, ki se zanimajo za celotni program Iskre. Dogovorili smo se že, da si bodo ogledali naše tovarne.“

Korejci in Kitajci so menda sploh znani po tem, da si najprej hočejo ogledati proizvodnjo, šele potem se pogovarjajo o kupčiji.

Drugo naše podjetje, pri katerem sem se zadržal malo dlje, je KIK Pomurka iz Murske Sobotice. Mgr. dipl. vet. Vinko Apšner predstavlja Pomurko na zagrebškem velesejmu.

„Letos smo prvič v Zagrebu. Razstavljati smo hoteli že lani, pa nismo dobili prostora. Vse prostore imajo zasedene in vezane s pogodbami. Dobili smo prostor, ker ga je nekdo odpovedal.“

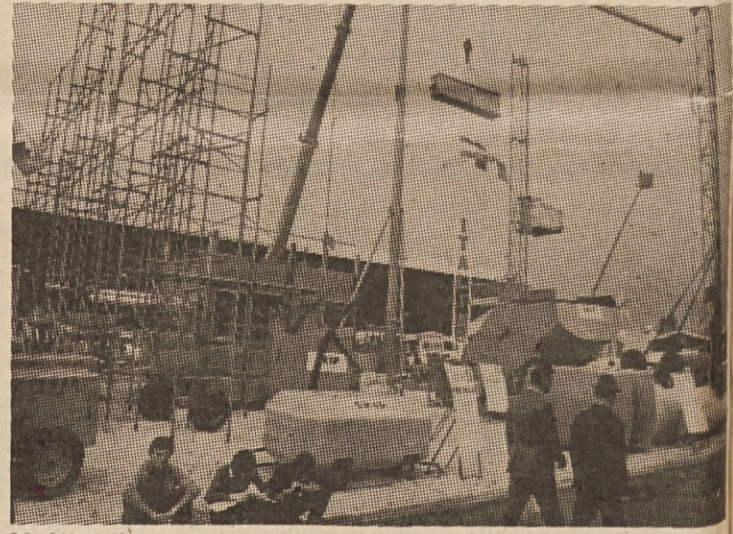
KIK Pomurka ima 100 kvadratnih metrov prostora, od tega 50 razstavnega in 50 kvadratnih metrov degustacijskega.

„Morali smo v korak z ostalimi. S 1.600 zaposlenimi in 500 milijoni letne realizacije smo že veliko podjetje, ki se na takem sejmju mora pojaviti. Pa tudi poslovni partnerji so nas spravljali v zadrego, ko so spraševali, kje imamo „štant“ na zagrebškem velesejmu.“

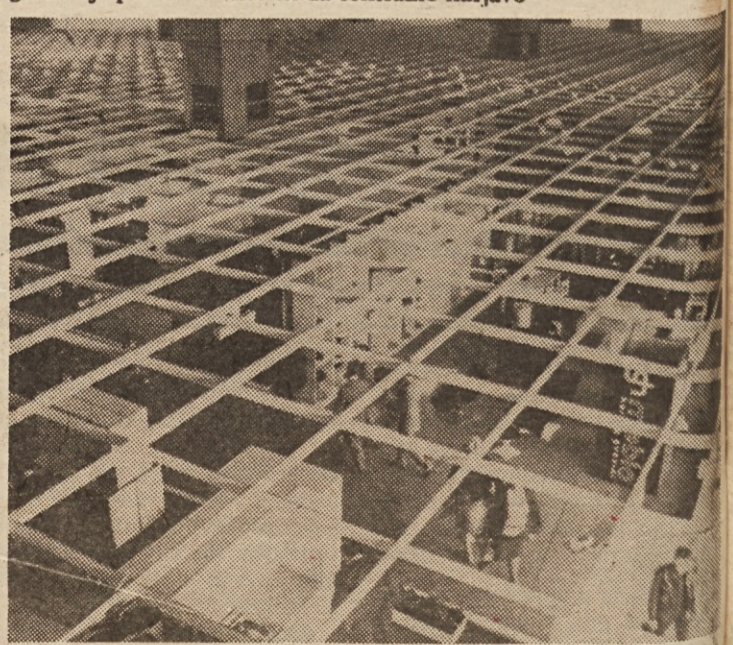
Na razstavnem prostoru Pomurke je več kot 50 njihovih predvsem mesnih proizvodov. Obiskovalci pa zatrjujejo, nekaj razstavljenih izdelkov lahko tudi pokusijo, da je najboljša goveja rolada, prekajeni piščanci in prekmurski bograč.

Pomurka razstavlja letos prvič na zagrebškem velesejmu in to predvsem izdelke svoje mesne industrije

Med izdelki, ki jih razstavlja SKIP iz Ljubljane, zanimajo privatne graditelje plastične cisterne za centralno kurjavo

Pohištvni industriji so na zagrebškem velesejmu posvetili velik del razstavnega prostora
TEKST IN FOTO:
ANDREJ AGNIČ

